

Ladonja

VJERSKI INFORMATIVNO-KULTURNI LIST | 12/359 | GODINA XXXIV | CIJENA 10 KN

PROSINAC 2015.

Čestit Božić i sretna 2016. godina!

Poštovani čitatelji,

pred nama je blagdan Isusova rođenja. Mnogi će s pravom reći da je to najljepše vrijeme u godini, što zbog ozračja koje Božić i božićni blagdani stvaraju oko sebe, što zbog same poruke koju Božić nosi u sebi. Vjera da je Bog poslao svoga sina na svijet, da bude jedan od nas, unosi radost u život, ne samo vjernika već i svakog čovjeka dobre volje koji tu radost prihvaca otvorena srca. Kao i svake godine, tako i ove, Božić dolazi sa svojom porukom kao melem na ranu, donosi ohrabrenje i nadu u svijet u kojem sve više osjećamo neizvjesnost i nesigurnost. Vraća dostoјanstvo čovjeku koji se sve više osjeća sam i narušen, zaboravljen i od onih koji ga nisu smjeli zaboraviti. S pravom osjećamo da smo ovih dana, ipak, jedni drugima bliže. Naša čestitanja, koja ponekad znaju biti samo formalnost, ipak izvuku iz nas barem poneku ljepu riječ i osmijeh. Vjerujem da će se mnoge obitelji ovih dana pokušati okupiti oko zajedničkog stola, iako ne bliju srećom zajedništva i ljubavi. Nekoga ćemo nastojati razveseliti nekim malim

poklonom, čime ga nećemo obogatiti, ali ćemo mu dati do znanja da smo mislili na njega. I u crkvi ćemo sresti ljudi koje tu nismo vidjeli možda od prošle godine. Pa ipak, i to je znak da se nešto i ovog Božića događa, i to može biti jedan novi početak. Hvalevrijedne su i te male, naizgled sitne, stvari koje ne bi trebalo zanemarivati i ignorirati. Možda je to jedna od poruka, koju sa sobom nosi Sveta godina Božjeg milosrđa koju smo svečano ovih dana otvorili. Milosrdan Bog, Bog koji je ljubav, može iz malog zrna učiniti da izraste stablo, zašto ne bismo vjerovali da i mi možemo svojim milosrđem i ljubavlju, svojim razumijevanjem i strpljenjem doprinijeti da se "trška napuknuta ne slomi" odnosno da se "stijenj koji tek tinja" ne ugasi, već da se rasplamsa. Upravo nam mnoštvo lijepih običaja i događaja tijekom božićnih događaja mogu biti nadahnucé da baš u ovoj godini, Godini Božjeg milosrđa, ne dopustimo da sve ostane samo na običaju, tradiciji i vanjštini, već da to preraste u naš život. Da svi mi, koji slavimo Isusovo rođenje, nadahnuti snagom vjere, upravo u svojim bližnjima znamo prepoznati sliku Božju. Da tu sliku vidimo i u čovjeku koji trpi, u svojim problemima i mukama,

i u čovjeku koji živi u siromaštvu i osamljenosti. Da Isusa Krista prepoznamo u svima onima kojima je potrebna možda samo jedna naša lijepa riječ ili naše razumijevanje i poštovanje. "K svojima dođe i njegovi ga ne primiše", posvjedočio je sv. Ivan Evanđelist u svome evanđelju. Mi se potrudimo da se to ne dogodi nama. Nastojimo ga prepoznati u onima koji sada žele slijediti Isusa Krista na svom životnom putu, onima koji po nama želete upoznati Isusovu ljubav, dobrotu i razumijevanje prema svakom čovjeku. Ako mi budemo "milosrdni poput Oca", izvršit ćemo svoju zadaću, a to bi značilo da ćemo i Godinu Božjeg milosrđa oživotvoriti i uprisutniti u svom životu. Pri kraju smo još jedne kalendarske godine. To je prigoda da svima vama, poštovani čitatelji Ladonje, od srca zahvalimo na vašem redovnom ili povremenom praćenju naših stranica. Hvala vam na vašem razumijevanju i strpljenju, mi ćemo nastojati i dalje pratiti događaje svojom pozornosću i komentarima, kako iz naše mjesne Crkve, tako i šire, i podijeliti ih sa svima vama. S osjećajem zahvalnosti, dopustite mi, poštovani čitatelji, da svima vama i vašima zaželim čestit Božić i obilje Božjeg blagoslova u novoj godini.

IMPRESUM

Pokrenuo Antun Hek, od lipnja do listopada 1972. listić – prilog obiteljskog časopisa Kana, samostalno izlazi od Božića 1981.

Osnivač:

Biskupski ordinarijat Porečke i Pulskog biskupije

Glavni urednik: Vilim Grbac

Zamjenik glavnog urednika: Željko Mrak

Uredništvo: Blaž Bošnjaković, Vilim Grbac, Ilija Jakovljević, Tomislav Milohanić, Željko Mrak

Adresa uredništva:

Dobrilina 6, 52000 Pazin, tel: 052/624-863, ladonja@biskupija-porecko-pulsko.hr

List izlazi 12 puta godišnje

Grafičko oblikovanje i priprema: David Ivić

Tisk/Nakladnik:

Josip Turčinović d.o.o., Pazin

Žiro račun: 2380006-1147003243

Devizni račun

ESB: CHR22 70010000-09166144

IBAN: HR7324020061100107336

SWIFT ESBC HR 22

UDK ISSN

282 : 379.8

ISSN 1330-5018

Naslovnica: Jaslice u Trvižu

Knjiga mons. Fisichelle u izdanju Kršćanske sadašnjosti

ZAGREB Knjiga nadbiskupa Rina Fisichelle "Znaci jubileja", u izdanju "Kršćanske sadašnjosti", u teoretskom i praktičnom smislu posvećena je Jubileju milosrđa koji je započeo 8. prosinca 2015. godine. Pozivajući se na, kako ga on naziva, "stalni oslonac u djelu pape Franje" – milosrđe, autor tom knjigom želi pridonijeti Jubileju time što koristi prigodu da pridonesi ulijevanju nove snage i hrabrosti "u ono što je srž svakodnevnog života Crkve, a tako i svakoga kršćanina", jer ova jubilejska godina "treba za nas biti znakom Božje blizine i nježnosti". Autor najprije uvodi u pojам slavlja Jubileja, pita se o vrijednosti Svetе godine, analizira Papinu najavnu bulu "Lice milosrđa", a potom se posvećuje jeziku znakova, hodočašću kao sastavnome dijelu svakog jubilejskog slavlja i sasvim konkretno hodočašću u Rim, odnosno, prolazak kroz "Sveta vrata" da bi se na kraju zadržao na temeljnim teološkim sadržajima Jubileja: isповijesti vjere, ljubavi i jubilejskome oprostu. Rino Fisichella je nadbiskup i poznati teolog, prvi predsjednik Papinskoga vijeća za promicanje nove evangelizacije. (IKA)

BOŽIĆNA ČESTITKA BISKUPA KUTLEŠE

Draga braćo i sestre,

ove godine, na poticaj Svetog Oca Franje, želimo razmišljati o Božjem milosrđu i o onome što ono znači za vjernike i ljudе dobre volje. Želimo se zapitati tko je milosrdan i što zapravo milosrde znači u svojoj biti? Je li milosrdan onaj koji pokazuje ljubav prema drugima ili možda ima nešto više?

Milosrđe nije samo suočejanje s osobom ni jednostavno sažaljenje prema nekomu tko je u nevolji, već sposobnost da se uđe u nutrinu osobe i da njezinim očima možemo promatrati stvari, razmišljati njezinim umom i osjećati stvari njezinim osjećajima.

Jasno je da je ovo mnogo više nego emocionalno sažaljenje i da zahtijeva potpuno zalaganje uma i volje. Ovo suočejanje ne dolazi izvana, nego dolazi iznutra, od uzimanja oko poistovjećivanja s drugom osobom kako bismo vidjeli stvari kao što ih ona gleda i osjeća. Ovo je simpatija u doslovnom smislu riječi, tj. dijeljenje zajedničkoga iskustva s drugom osobom.

To je ono što mnogi ne pokušavaju učiniti. Mnogi su zaokupljeni svojim osjećajima, a ne osjećajima osobe kojoj iskazuju milosrđe. Kada tuguju s nekim, to čine izvana, a ne iznutra; ne trude se ući u misli i srce druge osobe kako bi mogli vidjeti i osjetiti stvari kako ih vidi i osjeća ožalošćena osoba.

Ako se potrudimo poistovjetiti se s drugom osobom, tada ćemo primijetiti nekoliko važnih stvari:

očuvat će nas od pogrešnoga puta; često želimo biti ljubazni na svoj način, a ne na način kako to želi osoba kojoj ljubaznost iskazujemo; naša bi ljubaznost bila dvostruka i sačuvali bismo se neželjene neljubaznosti kad bismo se potrudili shvatiti želje druge osobe;

potaklo bi nas na više oprاشtanja, tolerancije i olakšalo bi nam život; ima jedan princip u životu koji mi često zaboravljamо: uvijek postoji razlog zašto osoba misli i radi tako kako radi, i kad bismo znali taj razlog, to bi nam olakšalo njezino shvaćanje; ako neka osoba misli pogrešno, a mi to uočavamo, možda je imala iskustvo i nasljeđe koje je uvjetovalo da baš tako misli; ako je osoba razdražljiva i neuslužna, možda je zabrinuta ili je bolesna; ako se osoba odnosi prema nama loše, možda ima pogrešnu predrasudu o nama. Tko zna sve, oprاشta sve. Nikad nećemo znati sve dok se ne potrudimo ući u dušu i srce druge osobe.

Milosrdno saznanje nije samo u tome što je Bog učinio po Isusu Kristu, nego što je u Isusu Kristu Bog ušao u ljudsku nutrinu. Došao je kao čovjek, došao je vidjeti stvari ljudskim očima, osjetiti ih ljudskim osjetilima, misliti na ljudski način.

To je ono što je Bog učinio za nas. Došao je ljudima ne kao udaljen, odvojen, izoliran, veličanstven Bog nego kao dijete, mali čovjek. Najveći je primjer milosrđa dolazak Boga u Isusu Kristu, u obliku malog djeteta, Božića.

Samo oni koji iskazuju milosrđe, oni će ga i zadobiti. Velika je istina života da u drugim ljudima vidimo odsjaj nas samih. Ako smo i sami nezainteresirani za druge, i drugi će se tako odnositi prema nama. Ako vide da smo u brizi, oni će se zabrinuti. Onaj tko iskazuje milosrđe, postat će sličan Bogu.

Možemo reći da je blažen čovjek koji se suočljuje s drugim ljudima da bi mogao vidjeti njihovim očima, misliti njihovim mislima i osjećati njihovim osjećajima jer onome tko tako radi, drugi će uzvratiti i znati da je to Bog već učinio u Isusu Kristu, u malom djetetu – Božiću!

Svim vjernicima, kao i svim ljudima dobre volje, od srca želim čestit i blagoslovjen Božić i sretnu novu godinu.

✠Dražen Kutleša, biskup

Mir Božića

**Jer, dijete nam se rodilo,
sina dobismo;
na plećima mu je vlast.
Ime mu je:
Savjetnik Divni, Bog Silni,
Otac Vječni, Knez Mironosni.**

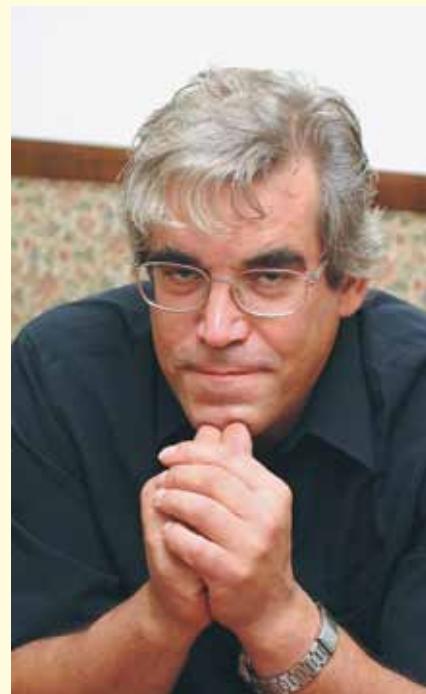
Riječi proroka Izajie (9,5) navještaju Isusov dolazak nazivajući ga "Knezom Mironosnim". U drugim prijevodima možemo pročitati i ove nazive: Princ Mira ili Knez Mira, koji prevode hebrejski izvornik *saršalom*. Mir odjekuje i u Lukinu evanđelju, u nebeskoj pjesmi anđela pred zadiranjem pastirima: "Slava Bogu na visini, a na zemlji mir ljudima dobre volje" (Luka 2,14). Mir je dragocjen Božji dar, na poseban način očitovan u otajstvu Božića. Ali, mir je istovremeno i plod ljudskog napora, što je vidljivo i u riječima pape Franje: "Za mir je potreban dijalog, intenzivan, snažan, inteligentan i strpljiv dijalog, za koji ništa nije izgubljeno." Bez ljudskih napora mira neće biti, on neće nastati sam od sebe, bez zalaganja svakog čovjeka u odnosu na svog bližnjega. Međutim, unatoč ljudskim zalaganjima, mir ostaje otajstvo. Pavao u poslanici Filipljanima piše kako Božji mir nadilazi svaki razum. Često su razlozi nemira u našem umu, srcu, razlozima čovjeka duboko uznenirenog iskustvom zla u svijetu. S obzirom da zlo nikad ne možemo do kraja shvatiti, Pavao ističe da je Božji mir koji je "iznad razuma" onaj koji čuva ljudska srca i ljudske misli u Kristu. A po Kristu, misli i srce bivaju prineseni Bogu. Kako postići

taj mir koji nadilazi ljudske razloge? Pavao u poslanici Filipljanima 4,6 i to otkriva, pozivajući nas na molitvu – "ni za što ne brinite, već svakom molitvom, prošnjom sa zahvalnošću otkrivajte svoje molbe Bogu", koji potom izlijeva svoj mir. Molitva čovjeku donosi mir: svaka otvorena i iskrena molitva protkana zahvalnošću. Nije to anestetik pred problemima života. Naprotiv, to je razotkrivanje svih problema i teškoća u svjetlu Božje ljubavi, Božje prisutnosti. Molitvom, sugerira nam Pavao, pred Boga po Kristu donosimo sve.

Prema prisutnosti Božjoj

Uvijek je čovjek žudio za Božjom prisutnošću, ne bi li u njoj pronašao mir. Zato će brojni psalmi pjevati o čežnji hodočasnika koji traži Boga, npr. u Psalmu 62,2: "Samoj je u Bogu mir, dušo moja, samo je u njemu spasenje." Božić je vrijeme mira: u otajstvu Božića prema čovjeku se uputio Bog, ne bi li mu postao bližim, shvatljivijim, pristupačnjim. Knez mira rođen je u štalici, a klanjavu mu se i oni maleni, i oni mudri, pastiri i mudraci, ljudi dobre volje, ispunjeni mirom novorođenčeta. Oni su, posebno je to jasno u slici triju mudraca (Matej 2,2), tražili novorođenog kralja židovskog da mu se *poklone*, prinoseći svoje darove kao svoju molitvu pred djetetom. Nikada u povijesti Bog se nije pokazao toliko blizu čovjeka, do Isusova rođenja. Mir Božića nije u idiličnoj sličici jaslica: naprotiv, sve u toj slici upućuje na teškoće života, nikome tamo nije bilo lako, ni Mariji koja daleko od svoje kuće rađa, ni Josipu koji je gledao kako mu svugdje zatvaraju vrata. Ipak, povrh svih teškoća, otkriva se mir Kristova rođenja: u Božjem iskoraku prema čovjeku. Emanuel, Bog s nama, ovdje otkriva svoju nemjerljivu prisutnost. Bog blizu čovjeka: sam postavši čovjekom, otkriva nam da nema molitve, misli ili teškoće našeg srca koja njemu ne bi bila poznata. Otkrivši se u krhkosti djeteta, koje ne može živjeti bez pomoći drugog čovjeka, nagovješta nam se sve što će kasnije Isus jasno reći: "Što god učiniste jednom od ove moje najmanje braće, meni ste učinili" (Matej 25). Jer, to zna svatko tko je učinio neku bezuvjetnu dobrotu, božanski mir ispunja one koji čine dobro drugima: pojeći žedne, hraneći gladne, posjećujući bolesnike i one u tamnici, oblačeći gole, primajući strance. Sve je otkriveno u tom bespomoćnom djetetu u štalici. Hod prema miru stoga prolazi dvjema dimenzijama, kroz molitvu i dobrotu. I dok je dobrota univerzalno razumljiva i neporeciva, stvarnost mnogih ljudi, a ponekad i vjernika, jest udaljavanje od molitve u svako vrijeme, pa i u vrijeme Božića. Svatko ima svoj razlog: neki o molitvi možda nisu poučeni, drugi su možda teško razočarani ili povrijeđeni nekom životnom kušnjom, treći nemaju vremena... I dok razloga ima bezbroj, koliko i ljudi, s druge strane stoji samo jedan Bog koji je napravio taj korak prema nama i sad samo čeka tu našu molitvu, tu jednu našu riječ, pjesmu ili makar samo uzdah, kako bi nam mogao odgovoriti svojim mirom.

GODINA MILOSRĐA

Izvanredan Jubilej ili Sveta godina milosrđa nije mogla biti upriličena u potrebito vrijeme od onoga u kojem danas živimo. Ne samo zbog prilika u svijetu, zbog porasta ratne zbilje, terora i straha nego i zbog same Crkve. Naime, izgleda kao da je papa Franjo svojim osebujnim nastupom toliko uzburkao vode da su na površinu izbila pitanja, problemi i nedoumice koji su godinama, čak desetljećima, tinjali negdje u pozadini, ali ih se prihvaćalo kao nešto „normalno“ i neizbjegno. No, jedna je stvar ako neki „grijesi“ i propusti postaje u društvu, u državi, a mi ih godinama ne uočavamo ili ih prihvaćamo kao nešto normalno. Sastav je druga stvar ako se to događa u Crkvi.

Milosrđe države i Crkve

Crkva je, sukladno Kristovoj riječi, prvenstveno utemeljena da u svijetu bude živ dokaz Božjeg milosrđa. Ona mora biti trajno usmjerena na djela milosrđa koja će, na kraju krajeva, biti glavni test ulaska u Kraljevstvo Božje. Bilo bi utopistično očekivati da će moderna društva, države, općenito politika, odjednom postati milosrdniji nego što su bili dosad. Ona Bismarkova uzrečica kako se politika ne može voditi ne temelju Kristovih blaženstava, njegova govora na Gori o prvenstvu zakona ljubavi u međuljudskim odnosima, ostaje aktualna i danas. Politika će se i dalje uglavnom voditi načelima pravde i, eventualno, pravednosti, a najveći će domet milosrđa iskazivati u svojim socijalnim službama. Ali nije utopistično ni nerealno očekivati od Crkve jednu veću i plodonosniju domenziju milosrđa. Vjernici imaju pravo upravo to očekivati od Crkve. Ako

Crkva zataji u dimenziji milosrđa, ne postoji gotovo nikakva veća organizacija ljudi koja to može nadomjestiti. Ostaju samo male karitativne skupine koje pomažu u ublažavanju materijalne bijede.

Teški izazovi Crkvi

No, ovdje se ne radi samo o iskazivanju milosrđa prema onima koji su siromašni u materijalnom smislu riječi, iako je i ovaj oblik milosrđa neupitan. Papa Franjo možda je na ideju Jubileja došao još dok je obilazio predgradom Buenos Airesa, dok je susretao ljudi koji su patili pod ondašnjom diktaturom, dok je razgovarao s majkama tzv. *desaparecidos*, tj. onih koji su nestali u političkom teroru. On u takvim i sličnim „predgradima“ vidi osnovno mjesto gdje Crkva mora biti prisutna. On na ideju Jubileja nije došao boraveći u vatikanskim palaćama. Radi se, dakle, o sustavnim pokušajima ublažavanja kako materijalne, tako i duhovne bijede mnogih ljudi. Upravo zato ovaj Jubilej pred Crkvu stavlja teške i izazovne zadatke. Mnogi se svećenici pitaju ne samo kako ublažiti materijalnu bijedu ljudi u svojim sredinama, nego i kako ispuniti prazninu duha mnogih vjernika. To nisu samo grešnici, nego i ljudi koji se u Crkvi osjećaju zapostavljeni, za koje crkveni službenik jednostavno nema vremena, koji očekuju da nekom ispriporijedaju svoje muke, ljudi koji na crkvena vrata pokucaju jer su im sva ostala vrata bila zatvorena. Možemo simbolično reći kako ova Sveta godina traži da vrata svake župe postanu neka „sveta vrata milosrđa“, koja neće samo davati oprost nego i utjehu, nadu, osjećaj prihvacenosti i razumijevanja. Tko može reći da to nije težak zadatak?

Kompromitiranje milosrđa

Zadatak postaje još teži ako se običan svećenik i vjernik moraju suočavati s nekakvim aferama koje se događaju u Crkvi, počev od njezinih samih vrhova. Kako svjedočiti milosrđe ako se dokaže da je neki visoki crkveni službenik trošio milijune eura na uređenje svoje kuće ili stana? Ako je neki drugi za novac prodavao tajne dokumente? Razni „Vatileaksii“ potkopavaju vjerodostojnost svakoga tko zaista želi ljudima pokazati i dokazati milosrdno lice Crkve. Rastrošnost i težnja za „imati“, bez obzira događale se u vrhovima ili bazi Crkve, ako ništa drugo, na simboličan način negativno utječe na sve pokušaje implementiranja dimenzije milosrđa u djelovanje Crkve. Svaki pošten djetlatnik Crkve, dapače, svaki vjernik, s odobravanjem bi pozdravili primjereno sankcioniranje takvih kompromitirajućih radnji u Crkvi. Tko troši milijune eura na uređenje kuće dok drugi gladuju, ne može biti nikakav predstavnik Crkve. On ruši sve pokušaje oživotvorenja Godine milosrđa. Taj teški zadatak ne može izvesti samo papa Franjo, ako mu mnogi drugi ne pruže ruku. Spomenute afere dokazuju da u Crkvi svi ne dijele uvjerenja Svetog Oca. Zato je ova Godina milosrđa povijesna prigoda da se, između ostalog, pokaže jedinstvo ogromne većine djetlatnika u Crkvi, biskupa, svećenika i vjernika, s idejom pape Franje kako naše milosrđe ne može više ostati samo na deklarativnim izričajima ili prigodnim poslanicama, nego postati „humus“ na kojem jedino Crkva može rasti.

SVEĆENICI LEGENDE

Mučenici-blaženici (svetci?)

Miroslav Bulešić i Francesco Bonifacio, službeno potvrđeno, uzdignuti su na razinu čašćenja, a možda će to biti i Marco Zelco i još netko slične sudbine.

Crkveni velikani

U dvorani za svećeničke sastanke u Pazinskom kolegiju-klasičnoj gimnaziji (koji je nekad bio Dječačko sjemenište) nalaze se slike (fotografije) istarskih crkvenih velikana. To su velikani, a ne svetci. Možda su neki od njih i svetci, to samo Bog zna. Crkva ih nije uzdigla, čak ni predložila, na čast oltara. Ali velikani jesu jer su časno živjeli i potrošili svoj život za dobro svoga naroda i Crkve. To pak ne znači da nema nikakve mrlje ni zamjerke njihovu životu (crkvenim se jezikom to kaže grijeh!), ali znači da dobro koje su ugrađivali u tijelo narodnog bića daleko svojom vrijednošću nadilazi štetu njihove ljudske slabosti. To su ljudi koji su unaprjeđivali ono što je dobro iznadprosječnih visina duha, većini nedostiznih, vrlo rijetkima, donekle, dostižnim. Ti su nam velikani poznati: biskupi Dobrila, Nežić, Pavlišić..., profesori Turčinović, Kresina, Pavić..., zatim Hek, pa Milanović...i ostali.

Legende

Neki su svećenici postali legende jer su za vrijeme rata izložili svoje živote za svoje stado, braneći ga od osvete Nijemaca koji su namjeravali strijeljati sve seljane ili popaliti cijelo selo: kao Lazarić, kao Premate, kao Barković... i drugi. Neki su izrasli u tihe, samozatajne ljude, obavljali su potiho svoju svećeničku i župničku službu, neprimjetni, suzdržani, često se baveći nekim svojim hobijem (pčelama, konobom, poštanskim markicama, herbarijem, ljekovitim travama...). Mnogima su pomogli bez naplate. Narod ih pamti!

Bilo je nastavnika u sjemeništu koji su znali đacima prenijeti neke poruke tako upečatljivo da se njihove rečenice desetljećima

citiraju. I danas se počesto stari svećenici sjete kako je u ono vrijeme tadašnji ravnatelj sjemeništa Božo Milanović rekao, kad su mu prijavili štetu koju je netko od dječačića napravio – a taj netko je porezao netom zasađeno drvce – “neka se javi tko je to napravio pa ćemo ga poslati kući” (iz sjemeništa, a to znači da je njegova školska budućnost zapečaćena!) Naravno da se nitko nije javio jer je, tobože naivno, upozoren što će slijediti. No, bilo je svećenika koji su uvijek nalazili načina kako nadići nemoguću društvenu situaciju i ostati “na nogama”. Takvi su bili problem sustavu koji ih je htio držati pod kontrolom. Uvijek su se znali nekako snaći, izmigoljiti iz “kliješta” represivna državnog aparata, nadmudriti suparničku stranu. A narod je to volio, takve svećenike. Oni su bili simbol otpora *milicajcima* koji su se bahatili kao šerifi, koji su one koje su htjeli kažnjavali kako su htjeli. Kad su htjeli, cijedili su komarca. Kad su htjeli, propuštili su i devu i slona. Tko im se opirao, dobio bi svoju porciju i batina, i dana i mjeseci i godina zatvora. Zato se s njima nije smjelo igrati. Sud je bio na njihovoj strani. To je narod ljutilo i užirao je kad je netko uspijevao “ove tipove prevesti žedne preko vode”. Jedan je takav svojim motorom uspijevao izbjegći zamke, prometne zasjede koje su postavljali *miličaci*, i dok bi oni shvatili što se dogodilo i krenuli u potjeru, on bi već bio doma, parkirao motor i čekao ih. No, ova živa legenda nije bila prije svega zato zanimljiva narodu, nego zato što je uvijek izlazila ljudima u susret, uvijek je siromasima pomagala, pravila usluge, pa su se veselili kad se dobrota znala snaći i nadmudriti represiju. Drugi svećenici legende bili su vješti u organiziranju ljudi u zajedničke korisne akcije. Kako je vladalo jednoumlje, sve je moralo biti podložno komunističkoj partiji, jedino je ona smjela organizirati okupljanja naroda, radne akcije, kulturna događanja, zabave... Ipak su neki svećenici nalazili načina i smjelosti i mudrosti ponešto organizirati. I to je narod volio i cijenio. Bilo je svećenika koji su “ni s čim” i “ni od čega” (kad se usporedi resurse s kojima je društvo raspolagalo), jedino s velikim srcem i ludom hrabrošću obnavljali crkve i župne stanove, “višeli su” i “plesali” na krovovima i vrhovima zvonika samo da obnove, samo da spase od propadanja... Narod je cijenio one koji su mu se toliko približili, iako su bili nešto drugo. Legende nisu voljeli ni pojedinci u crkvenoj vlasti jer su bili previše “izvan okvira”, previše “izvan svake kontrole” (i one crkvene!), previše izazovni i nepredvidljivi.

Pastoralni plan Porečke i Pulske biskupije (II. DIO)

Prijedlog pastoralnih aktivnosti na dekanatskoj razini

I na dekanatskoj razini u temelju svih aktivnosti ove godine treba biti Sveta godina Božjeg Milosrđa i razvijanje pobožnosti i štovanje blaženika Miroslava Bulešića i Francesca Bonifacia.

Po preporuci Svetoga Oca, bilo bi korisno na planu dekanata organizirati susrete na temu Svetе godine. Posebnu važnost treba dati sakramentu svete isповijedi, posebno u vrijeme došašća i korizme. Potrebno bi bilo i vjernicima bolje protumačiti smisao oprosta radi ispravnijeg razumijevanja i te crkvene prakse. Možda je moguće organizirati posjet hodočasničkim mjestima: Svetvinčentu, Lanišću i Krasici, u svrhu male duhovne obnove s pokorničkim slavljem. Posebno je preporučljivo za krizmanike organizirati hodočašća na mjesta povezana s bl. Miroslavom.

Gdje je to moguće, dobro je organizirati susrete nadahnute temama duhovnih i tjelesnih djela milosrđa. Posebno bi u gradovima bilo dobro organizirati tribine na kojima bi kompetentne osobe mogle progovoriti o temama kao što su praštanje, solidarnost, pravda i poštenje, ali i otvorenije progovoriti o kriminalu, korupciji, nepotizmu, sebičnosti, itd.

I na planu dekanata bilo bi dobro dati posebnu važnost crkvama posvećenima Božjem Milosrđu.

Vijeće za obitelj predlaže da svaki dekanat predloži jednoga svećenika i nekoliko laika koji bi se posebno angažirali u radu s obiteljima na planu dekanata, surađujući s biskupijskim vijećem.

Već u se pokazale uspješne organizacije nekih zajedničkih slavlja na planu dekanata, kao što su pobožnosti Križnog puta. Bilo bi dobro nastaviti s tom praksom.

Za sve te aktivnosti treba što više koristiti lokalne radijske postaje, lokalna glasila, internet i društvene mreže.

Veoma je važna uloga dekanata, kao koordinatora i promicatelja svih aktivnosti u dekanatu.

Povrh svega toga, od presudne je važnosti suradnja među svećenicima u dekanatu, kao i koordinacija župnih zajednica na području dekanata. To je jamstvo da i naša zajednička nastojanja mogu uroditи plodom.

Prijedlog pastoralnih aktivnosti na župnoj razini

I na razini naših župnih zajednica važno je uprisutniti poruke i smjernice koje sa sobom nosi sveta godina.

Na župnoj razini važno je približiti sakrament svete isповijedi svakome vjerniku, oživjeti pokornička slavlja i bogoslužja kako bi se sakrament pomirenja približio i onima koji su udaljeni od naših župnih zajednica. Dobro je iskoristiti slavlje prve svete isповijedi. Vjernici bi uvijek trebali znati kada mogu pristupiti svetoj isповijedi. Tijekom ove godine potrebno je urediti i naše prostore za isповijed, kao i predvidjeti prostor za razgovor, što je u današnje vrijeme sve potrebnije.

Također, bilo bi dobro obraditi Evandjeљe po Luki, kao i prispodobe o milosrdnom ocu, izgubljenoj ovci, izgubljenoj drahmi, itd. Zato su pogodni susreti s roditeljima, tečajevi za odrasle, pouke za primanje sakramenata, itd. U tu svrhu bi bilo dobro oživjeti, gdje je to potrebno, biblijske skupine. O značaju i poruci Svetе godine milosrđa izuzetno je važno progovoriti djeci i mladima na župnoj katehezi. Te će teme dominirati i na župnim molitvenim susretima, klanjanjima, pobožnostima, Križnom putu, Krunici, itd.

Sveti Otac preporučuje da se ove godine organiziraju pučke misije. Posebno je to važno za župe u kojima se već duže vremena nisu održale.

U Godini Milosrđa važno bi bilo potaknuti mnoge naše bračne parove, koji su samo civilno vjenčani, da se (ukoliko imaju uvjete) odluče za crkvenu ženidbu, kako bi mogli doživjeti puno zajedništvo s Crkvom.

I Misiju nedjelju u listopadu valja, sukladno preporukama Povjerenika za misije, što bolje obilježiti.

Posebnu bi važnost i pažnju trebalo potakniti bolesnicima i umirućima, poglavito posjetom i ohrabrenjem, ali i sakramentom bolesničkog pomazanja, koji valja doživjeti na ispravan način.

Sukladno tjelesnim i duhovnim djelima milosrđa, to je prigoda da se potakne i oživi, gdje je to potrebno, rad župnih Karitasa i Udruge sv. Vinka, obnoviti ih novim članovima, kako bi na pravi način proveli u djelo nakane i svrhu Svetе godine, posebno prema najpotrebnijima.

Naša župna slavlja i slavlja župnih zaštitnika valja proslaviti na dostojan način. Možda je ova godina prigoda da ta slavlja ne budu samo vanjske manifestacije i festivali folklora i običaja, već da budu znak vjere i zahvalnosti prema Bogu i njegovoj ljubavi za dobro svih članova naših župnih zajednica.

Stoga smo pozvani svi mi, dionici naših župa, biti jedno u nastojanju da nam predstojeća pastoralna godina donese pravi duhovni plod. Tu su pozvani uključiti se svi vjernici, vjeroučitelji, župni animatori, pastoralni vijećnici i svi koji svojim sposobnostima mogu doprinijeti životu naših župnih zajednica.

Hrvatska Provincija sv. Jeronima franjevaca konventualaca (II. dio)

Kulturna djelatnost franjevaca konventualaca

Tijekom osam stoljeća braća ove provincije bila su, osim vjerskog djelovanja, zauzeta i radom na kulturnom planu ne samo za Red već i za lokalne zajednice u kojima su živjela. Tako su od prvih početaka uz samostane osnovane škole i učilišta, kako po svijetu, tako i u našoj domovini. Braća su u tome imala sjajne uzore i poticaje jer na velikim su europskim učilištima, putem Oxforda, Sorbonne, Bologne, Padove, Kölna od prvih dana predavali franjevci konventualci. O zauzetosti braće ove provincije na kulturnom planu i danas svjedoče povijesne knjižnice u Šibeniku, Splitu i Cresu, s rukopisima i knjigama kojima pripadaju ključna mjesta u povijesti hrvatske kulture: Šibenska molitva, prvi tekst na hrvatskom jeziku pisan latinicom (1387.) u Šibeniku i glagoljski misal tiskan u Senju iz 1494. u knjižnici u Cresu. Creski samostan sv. Frane odigrao je važnu ulogu u 19. st. kada je zbog raznih političkih pritisaka (zatvaranja samostana i crkava u Italiji), bio jedino europsko teološko-filozofsko učilište u redu franjevaca konventualaca. Iz tog samostana red franjevaca konventualaca dobio je četiri velika generala koji su upravljali njime u veoma teškim vremenima. O. Anton Marcello Petris (umro 1526.) bio je general Reda u doba kad je papa Leon X. 1517. godine bulom *Ite vos* podijelio Red na dvije obitelji, konventualsku i opservantsku, od koje se 1525. godine odvojila i treća grana, kapucini. Poslije su slijedile i druge reforme i grane prvoga reda. Njih je papa Leon XIII. 1895. godine, upravo u vrijeme upravljanja redom franjevaca konventualaca o. Bonaventure Soldatića (1827. – 1895.), ponovno ujedinio i sveo na tri obitelji prvog franjevačkog reda: franjevce konventualce, franjevce opservante i franjevce kapucine. O. Bonaventura Soldatić, provincial Dalmatinsko-padovanske provincije (1865. – 1879.), poslije generalni ministar (1879. – 1891.), godine 1867. prenos iz Padove sjedište Provincije i odgojno-školske zavode u rodni Cres. Po sastavu profesora i studenata i po nastavnom jeziku, creski odgojni zavodi, naročito novicijat, imali su međunarodno obilježje. Kroz taj su zavod, naime, osim novaka Dalmatinsko-padovanske provincije, prošli i neki redovnički kandidati iz drugih provincija: iz Španjolske, Njemačke, Moldavije, Malte, Belgije i Austrije. U Cresu su učila i dva

generalna ministra: Sottaz i Orlini (Orlić). Zauzimanjem o. Frane Dobrovića u creski je zavod uveden 1895. hrvatski jezik. Creska je gimnazija nastavila svoj rad i nakon diobe Dalmatinsko-padovanske provincije 1907., sve do talijanske okupacije 1919.

Franjevci konventualci i tiskana riječ

Mala braće ove provincije dala su i u novije vrijeme nemali doprinos na području pisane riječi. Godine 1962. ovažnošću o. Ivona Ćuka pokrenut je u Hrvatskoj prvi katolički list nakon II. svjetskog rata, današnji Veritas – Glasnik sv. Antuna Padovanskog. On sam bio je veoma zauzet u pripremanju i organiziranju izdavanja hrvatskog prijevara Biblike. Njegov su rad braća nastavila sve do današnjih dana.

Osim njega, na tom je planu veoma važnu ulogu kao teolog recenzent imao o. Celestin Tomić koji je u časopisu Veritas objavio niz biblijskih komentara i tumačenja. Samo njegov rad obuhvaća 45 knjiga i preko 1500 članaka u raznim teološkim časopisima.

Glazbena baština Provincije

Rad na duhovnom planu često je nešto nevidljivo i nemjerljivo, tako je i na kulturnom planu. Teško je uočiti tijek misli i izvorišta odakle su i kako su sve doprli do naših dana, stoga će promatraču povijesti biti možda iznenadenje da su se neke misli i neki događaji začeli i rodili na tlu gdje se prostirala ova provincija i gdje su živjela i radila braća članovi ove provincije. Kao potvrdu ideje iznio bih činjenicu kako je za glazbenu baštinu važan Šibenčanin, o. Ivan Lukačić (Šibenik c. 1575. – 1648. Split), član ove provincije. Ivan Lukačić dominantna je stvaralačka osobnost, umjetnik europskih dometa, skladatelj na prijelazu renesanse u barok, majstor koji se podjednako vješto i uvjerljivo služi tehnikama polifonije i homofonskom izražajnošću. Ostavio nam je samo jednu zbirku od 27 moteta, *Sacrae Cantiones*, tiskanu 1620. u Mletcima. Ne manju važnost ima također i o. Gabrijel Puliti (c. 1580.- c. 1643) iako rodom iz Italije, ali je kao svećenik i redovnik i glazbenik djelovao u okviru ove provincije, posebno u Puli i okolici. U novije vrijeme, kao glazbenik Provincije sv. Jeronima svoj talent koji mu je Gospodin darovao, prenosio je na mlađe naraštaje o. Tomislav Talan (Čučerje, 15. 12. 1910.

- Zagreb, 15. 2. 1989.). Predavao je glazbu na Institutu za crkvenu glazbu pri Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu i na gimnaziji franjevaca konventualaca u Zagrebu. Čijelog svog života vodio je crkveni zbor sv. Antuna na Svetom Duhu u Zagrebu, tako da danas taj zbor nosi njegovo ime, „Zbor Tomislav Talan“.

Arhitektonski doprinosi

U ovom prikazu povijesti Provincije spomenut ćemo i arhitektonski doprinos koji su učinila mala braća konventualci. Među najvrjednije građevine svakako pripada i crkva sv. Franje u Puli, koja je ostala sačuvana u svom prvotnom gotičkom stilu, nije doživjela preuređenja i adaptacije u stilove koji su dolazili, kako je to slučaj s crkvama sv. Franje u Splitu i Šibeniku, gdje su crkve doživjele u određenom smislu i veliko osiromašenje jer su prilagođavane sirovim propisima nadobudnih liturgičara, a nisu poštivali duh koji je progovarao kroz stoljetna umjetnička i arhitektonska zdanja.

U novije vrijeme mala braća konventualci prihvatali su već neka starija zdanja i o njima se brinu, kao što je župna i prošteništa crkva Majke Božje u Molvama, biser neoklasicizma 19. stoljeća (građena od 1853. – 1863.), po svojoj ljepoti i veličini i po svom smještaju na brijegu, nazvana podravska katedrala. U prošlosti stoljeću mala braća konventualci sagradili su prema već prije pripremljenim i odobrenim nacrismima crkvu sv. Antuna u Novom Marofu. Arhitektonsko djelo zadarskog inženjera gosp. Ante Uglesića, obogatili su i oplemenili radovima u drvu naivnog kipara ing. Stjepana Dvorskog.

Ipak najveće i najvrjednije djelo jest crkva sv. Antuna Padovanskog u Zagrebu, arhitektonsko djelo ing. Jujra Denzlera, sagrađena 1932. godine u stilu ranokršćanskih crkava na jugu Hrvatske. Oltarni prostor uređen je prema ideji g. Vladimira Potočnjaka, a 1984. godine i cijela je unutrašnjost crkve preuređena prema ideji g. Bernarda Bernardija, s Križnim putem akademskog slikara Vasilija Jordana, s 4 oltarne slike akademskog umjetnika Ti-homira Lončara te s kipovima Vladimira Radasa, a na ulazu se nalazi Krist s križem, rad Jurja Škarpe, a u još nikada do kraja uređenoj apsidi nalazi se poliptih o životu sv. Antuna, djelo Ljube Babića. U najnovije su vrijeme mala braća konventualci podigli uz crkvu sv. Antuna zvonik, za koji su

temelji bili postavljeni 1934. godine, ali zbog teških vremena čekali su u zemlji sve do trećeg tisućljeća kada je ovo arhitektonsko djelo dobilo svoju puninu, o kojoj svakodnevno govoriti (4+3) 7 zvona (od kojih je najveće teško 3000 kg) i svakodnevno svojim zvukom, u ovom zbumjenom svijetu, poziva ljude k pravom cilju, Bogu, koji po malenima čini velika djela. U Puli u novom dijelu grada, u Župi sv. Ivana Krstitelja, mala braća konventualci nedavno su sagradili samostan sv. Ivana Krstitelja, a sada je još uvijek u gradnji crkva sv. Ivana Krstitelja.

Provincija danas

Danas Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevaca konventualaca ima 12 samostana u Hrvatskoj i jedan u Sjevernoj Americi. Polovica je samostana u zemlji smještena u kontinentalno područje, a druga polovica uz jadransku obalu. Središte Provincije nalazi se u Zagrebu, gdje se osim samostana Svetog Duha nalaze sjedište provincijske uprave, dvije župe, malo i bogoslovno sjemenište, izdavačka kuća Veritas, karitativni centar Dom sv. Antuna, dom umirovljenika Sv. Maksimilijan Kolbe i centar za

međureligijski dijalog Hrvatski areopag. Novicijat Provincije nalazi se formalno u cresskom samostanu sv. Frane, ali posljednjih godina, zbog malenog broja, novaci godinu kušnje provode u Asizu. U Hrvatskoj je fratrima Provincije povjereno devet župa na upravljanje. U Njemačkoj braća Provincije vode tri hrvatske katoličke misije (Hanau, Wuerzburg i Neu-muenster), a u Sjevernoj Americi našim su fratrima na upravljanje povjerene tri hrvatske nacionalne župe (Gary, Lackawanna i Welland). Na dan 31. prosinca 2014. Hrvatska provincija sv. Jeronima franjevaca konventualaca brojila je 77 redovnika, od kojih je bilo 66 svećenika, 3 redovnička brata, 5 bogoslova i 3 novaka.

Veličina malenih

Već ovih nekoliko natuknica iz ovoga članka ukazuje na to kako se može iščitavati ne samo bremenita prošlost Reda i Provincije, već i bogatstvo njezine kulturne povijesti i raznolikost baštine koja se stoljećima taložila u njezinim samostanima i crkvama. Iz nje se mogu nazreti utjecaji i različita preplitanja ugrađena u našu sadašnju duhovnu i kulturnu zbilju. Takoder, može se

naučiti koliko je kadar mali čovjek, kada je otvoren duhu Božjem, pridonijeti boljitu ovoga svijeta. Kulturna i umjetnička baština, jednakom kao i prosvjetna i vjerska djelatnost Provincije, tijekom povjesnih stoljeća neka ostane podsjetnikom budućim naraštajima – kako ne bi morali sami prolaziti put kojim je čovječanstvo već prošlo. U prvom redu povijest Hrvatske provincije sv. Jeronima franjevaca konventualaca govori sinovima sv. Franje Asiškog, koji se prije 800 godina odazvao Bogu na poziv: „Idi, Franjo, i popravi moju kuću...“ Veličina malenih upravo je u tome da dosljedno ostanu u službi Evandelja i svojim životima potvrđuju Riječ, da i danas budu oni po kojima će Riječ postajati tijelom. Neka kroz njih odzvanja evandeoski nauk: „Tko se god užvišuje, bit će ponižen, a tko se ponizuje, bit će uzvišen.“ (Mt 23, 12) Razne političke, ekonomski i društvene krize braću su Provincije podsjećale na ovaj evandeoski zadatak. Unatoč svim protivštinaima povijesti mala su braća konventualci, služeći Evandelju, istodobno vršili i svoje poslanje na polju hrvatske duhovnosti i kulture. To im poslanje ostaje i za, nadamo se, jednakom plodnu i zasluznu budućnost.

Organizatori živih jaslica iz Gračića hodočastili u Vječni Grad

Nakon višemjesečnih priprava pedesetak djelatnika i sudionika u organizaciji živih jaslica u Gračiću, zajedno sa svojom rodbinom i simpatizerima, hodočastilo je polovicom listopada na čelu s gradonačelnikom Ninom Mijandrušićem i upraviteljem župe vlč. Filipom Celentom te organizatorom Alenom Bažonom u Vječni Grad. Da bi što više vidjeli i doživjeli, putovali su noću i odmah nakon dolaska pod vodstvom „rimskog“ Gračićana Alda Sinkovića počeli obilaziti spomenike i razne vjerske i antičke objekte. Iako umorni zbog neprespavane noći, nisu to ni primijetili jer su bili odusevljeni zanimljivostima, koje su bile toliko uzbudljive da ih je sve zaokupilo, što se i vidjelo, te su i nakon večere u Hrvatskom domu, gdje su bili smješteni, nastavali komentirati do kasno u noć o onome što su vidjeli i doživjeli. Drugi je dan bio još uzbudljiviji. U nedjelju 18. listopada sudjelovali su, naime, na Trgu sv. Petra na svečanoj svetoj misi tijekom koje je papa Franjo proglašio četiri nova svetca. U punom tijeku biskupske sinode na kojoj se raspravljalo o problemima suvremenih obitelji i na svjetski misionarski dan te 90 godina nakon proglašenja svetom svete Terezije od Malog Isusa, zaštitnice misije, Sveti je Otac uz veliko mnoštvo vjernika proglašio svetima njezine roditelje Louisa i Zelie, „očit primjer obiteljske svetosti, poziva i duboke vjere“. I oni su prvotno željeli stupiti u redovničku zajednicu. Život ih je, međutim, doveo do braka. Imali su devetero djece, ali ih je samo petero preživjelo. Ovo je bio prvi slučaj proglašenja svetim jednog bračnog para. Zajedno s njima Papa je kanonizirao i talijanskog svećenika Vincenza Grossija, utemeljitelja Družbe kćeri oratorija i majku Mariju od Bezgrešnog začeća, vrhovnu poglavaricu Kongregacije sestara

Družbe presvetog križa. Hodočasnici su se na Trgu sv. Petra, uz oko 200 sinodskih otaca, našli okruženi mnoštvom vjernika iz najrazličitijih krajeva svijeta, posebno iz Italije i Španjolske, odakle potječu novi svetci. U ponedjeljak su obišli Vatikanske muzeje, Sikstinsku kapelu i bazilike sv. Petra i sv. Pavla te se pomolili na grobovima apostola, moleći i za svoje drage, ali i za ideje i nadahnuće u organizaciji novih živih jaslica. Radi se o pothvatu koji za božićne blagdane privlači sve više vjernika u ovaj mali gradić središnje Istre, „u kojem – kako je nedavno napisao u Glasu Istre Jure Vojak – sve odiše spokojem“. Uz raznovrsna iznenadjenja i zanimljivosti, neki su iskusili i vožnju podzemnom željeznicom Metro C, koja vozi na liniji Montecompatri – Pantano do Trga Lodi samo s automatskim vozačem. (A.Sinković)

HODOČAŠĆE U RIM

Već godinama Obiteljsko-pastoralnu godinu započinjemo obiteljskim hodočašćem. Ove smo godine to povezali s otvaranjem izvanredne svete godine milosrđa u Rimu, na Bezgrešnu, 8. prosinca. Bilo je veličanstveno, a evo kako to prikazuju dvije prosvjetarke i hodočasnice iz Sv. Nedelje – Labina. Zahvalni smo svima koji su nam pomogli u pripremi, posebno Radio Istri u Pazinu, Radio Labinu – "Riječ vjere", svećenicima koji su to promicali te Mariagraziji i Vladu Rukavini, s vozačima Ivanom i Sašom.

Petak 4. prosinca

Autobusni kolodvor u Labinu, 23,30, započinje naše hodočašće u Rim. Stiže autobus i naš pratitelj Vlado Rukavina iz agencije ATI iz Pule. Vlč. Koren provjerava jesmo li svi stigli. Uz Božji blagoslov napuštamo Labin i krećemo put Pazina i Ponta Portona, gdje nas čekaju ostali hodočasnici. Pun autobus, hodočasnici u dvadesetima, tridesetima, četrdesetima, pedesetima i oni malo stariji, pred Bogom svi isti u vjeri. Put nas vodi preko Slovenije, Venecije, Padove, Ferrare, Bologne, Firenze do Incise. Putovanje noću ne daje nam priliku vidjeti sve ljepote koje je dragi Bog podario, no već u svitanje zore pitomi brežuljci Toscane miluju nam još pospane oči. Uz Zornicu i Krunicu zahvaljujemo Bogu za novo jutro. Naš pratitelj Vlado, koji ovo sve već dobro poznaje, neprekidno nam otkriva nove zanimljivosti krajeva kroz koje prolazimo.

Sabota 5. prosinca

Prvi je naš cilj Loppiano, u blizini Incise, poznato središte pokreta fokolara ili Djela Marijina, vjerskog pokreta koji je 1943. osnovala Chiara Lubich u Trentu, na sje-

veru Italije. Fokolar znači ognjište. Iako je to prvenstveno katolički pokret, stvorio je jake veze s glavnim kršćanskim religijama, drugim vjерama, pa i ljudima bez vjerskih uporišta. Danas Pokret djeluje u 182 zemlje i pokriva više od pet milijuna ljudi. U svom se djelovanju zauzima za ljubav i razumijevanje među ljudima različitih rasa, vjeroispovijesti, svjetovnih nazora. Obuhvaća kako redovnike i redovnice, tako i laike, oženjene, mlade i starije, sve one koji žele svjedočiti zajedništvo i ljubav u Bogu. „[...] što se više približavamo Bogu vršeći sve savršenije božansku volju, to se više približavamo međusobno... dok svi ne budemo jedno“ (C. Lubich). Dočekao nas je Joško Pirc, rodom iz Idrije u Sloveniji, i pobliže nam predstavio Svetište i sam pokret fokolara te nas upoznao sa zajednicom koja djeluje u Loppianu. U 12 sati u Svetištu je služena sv. misa. Pristigle su obitelji fokolara s djecom, redovnici, svećenici, mladi, stariji, raznih rasa. U molitvi i pjesmi osjećali su se mir, ljubav i zajedništvo. Nakon mise slijedila je okrepa pa još malo svjedočanstava fokolara koji trenutno borave u Loppianu. Puni dojmova nastavili smo put prema svom odredištu, hodočasnicičkom centru Taddeide, oazi mira, gdje je nekad tijekom svojih putovanja zalazio i sveti Franjo. Hodočašnički centar Taddeide smješten je na sjevernoj strani Rima, kojih tridesetak kilometra od grada i bio je naša baza za obilazak sljedećih dana. Nakon večere svladao nas je umor od naporna puta. Trebalо se odmoriti za novi dan.

Nedjelja 6. prosinca

Predivno jutro nagovještalo je divan dan. Žuto se lišće zlatilo pod sunčevim zrakama. Ispod zidina samostana kolona magaraca

izašla je u jutarnju šetnju. U 8 sati krenuli smo prema Rimu gdje nas je dočekala Veronika, naša vodičkinja, koja u Rimu živi već 18 godina. Rodom je iz Idrije, ali za sebe kaže da je i Hrvatica. I ona je članica pokreta fokolara. Provela je 5 godina u Loppianu. Zaželjevši nam dobrodošlicu, ukratko nas je upoznala s onim što nas čeka sljedećih dana. Krenuli smo izvan zidina Rima do **Kalistovih katakombi**, ranokršćanskih podzemnih grobnica i obrednih mjestâ. Katakombe su složen sustav podzemnih hodnika koji se kriju pod pravim kutom, a šire se poput rešetke ili grane; katkad su hodnici postavljeni i u više razina međusobno povezani stubama. Pokapalo se u proširenjima hodnika ili u nišama u zidu (*loculi*), koje su se zatvarale kamenim pločama s imenima pokojnika. Prve su se katakombe pojatile u Rimu potkraj I. st., a stoljeće poslije niču posvuda po Rimskome Čarstvu. Jedne od najvećih jesu Kalistove katakombe u Via Appia, s 235 grobnih odaja u kojima je pokopano i nekoliko papa (Wikipedia). Prije samog ulaska u katakombe, Veronika nas upoznaje s njihovim nastankom, kao i načinom pokapanja mrtvih. Mnogo smo puta slušali priče kako su se za vrijeme njihova progona kršćani sakrivali u katakombama. Spuštanju se stubama u uske dugačke hodnike s nišama, u koje su se polagali mrtvi. Pokraj svakog groba bilo je mjesto i za uljanicu. Grobnice su ukrašavali freskama i oltarima koji su služili i za održavanje obreda.

Kako se nalazimo izvan zidina Rima, put nas vodi do **bazilike sv. Pavla izvan zidina** (San Paolo fuori le mura), podignute na mjestu gdje je pokopan „apostol naroda“. Baziliku je dao sagraditi car Konstantin iznad groba sv. Pavla. Prvotno

sagrađena bazilika izgorjela je u požaru 1823., ali je obnovljena na istim temeljima i prema starim nacrtima 1843., u doba pape Pija IX. U prekrasnu atriju pred bazilikom uzdiže se veličanstven kip sv. Pavla. Ulazeći u unutrašnjost bazilike, ostajemo zadivljeni njenom veličinom i ljepotom. Pod papinskim oltarom, koji natkriva golem baldahin, čuvaju se relikvije sv. Pavla pred kojima smo se pomolili. Ovo je bila prva od crkava koje ćemo posjetiti i na kojima će Sveti Otac otvoriti Sveta vrata u Godini milosrđa. Nastavljamo obilazak grada. Veronika ne prestaje pričati o povijesti i znamenitostima koje nailazimo na svakom koraku našega puta. Informacije se gomilaju, dojmovi rastu i množe se. Penjemo se na jedan od sedam rimskih brežuljaka, **Kapitol (Piazza del Campidoglio)**, središnji trg staroga Rima, nekoć mjesto posvećeno rimskim bogovima, na koje su se trijumfalno iz borbi vraćale rimske vojskovođe. Trgom dominiraju stube nazvane Coronate, izgrađene po Michelangelovim nacrtima, te dva golema kipa Dioskura iz kasnog carskog doba. Tu je i **Senatska palača**, sjedište gradonačelnika. Silazeći pored palače dolazimo do male terase s koje se pruža prekrasan pogled na **Rimski forum (Forum romanum)**, na kojem se u antičko doba odvijao javni gradski život. Ostatci velebnih građevina još govore o povijesti i životu koji se nekad vodio na trgu. Vide se ostatci: Vestina hrama, Hrama Julija Cezara, Augustova hrama, Hrama Kastora i Poluksa... S kapitolskog brežuljaka spuštamo se do **Spomenika Vittoriju Emanueleu II.** ili **Oltaru Domovine**, iznad kojeg se uzdiže kip božice Rome. U podnožju oltara smješten je grob neznanog junaka.

Španjolski trg i Fontana di Trevi

Ne može se biti u Rimu i ne vidjeti **Španjolski trg (Piazza di Spagna)**, kojim dominiraju monumentalne stube, skalinada, na čijem se vrhu nalazi crkva **Presvetog Trojstva (Santa Trinita dei monti)**. Uz njih se nismo mogli uspeti jer se upravo obnavljaju. U blizini je i najpoznatija **Fon-tana di Trevi**. Nismo odoljeli iskušenju u fontanu ubaciti novčić. Naravno, želja nam je ponovo se vratiti u vječni grad Rim. Putem prema Hrvatskom zavodu sv. Jeronima, u kojem ćemo slaviti svetu Euharistiju, prolazimo pokraj **Panteona**, jedinog potpuno sačuvanog klasičnog arhitektonskog spomenika u Rimu. U početku poganski hram, papa Bonifacije, uz odobrenje cara Nikifora Fokasa, preobražava u kršćansku crkvu, koju posvećuje sv. Mariju mučeničkoj. Godine 1929. Lateranskim sporazumom ta crkva preuzima funkciju Palatinske bazilike, odnosno nacionalne crkve svih Talijana.

Papinski hrvatski zavod svetog Jeronima ili skraćeno **Zavod sv. Jeronima** ustavljeno je Apostolskim pismom *Slavorum gentem* 1. kolovoza 1901. U pismu Leona XIII. bio je nazvan Collegium Hieronymianum pro Croatica Gente (Svetojeronimski zavod za hrvatski narod), no zbog diplomatskih intervencija protiv osnivanja Zavoda i poglavito protiv njegova naziva, 7. ožujka 1902. promijenjeno mu je ime u Collegium Hieronymianum Illyricorum (Ilirski zavod sv. Jeronima). Odredbom pape Pavla VI. od 22. srpnja 1971. Zavod nosi ime Pontificium Collegium Chroatium Sancti Hieronymi (Papinski hrvatski zavod svetog Jeronima), što je priznala i talijanska država dekretom Predsjednika Republike 11. listopada 1982. Glavna zasluga za to pripada tadašnjem rektoru Zavoda Đuri Kokši. Prije same mise, vicerektor Zavoda vlč. Mile Đurin upoznaje nas ukratko s poviješću Zavoda. Nakon mise, ženska klapa „Bodulke“ s Hvara, koja je pjevala tijekom misnog slavlja, održala je mali koncert duhovnih pjesama. Na kraju koncerta rektor Zavoda mons. Jure Bogdan, kojeg je Papa imenovao biskupom vojnim ordinarijem u Republici Hrvatskoj, zahvalio je klapi na nastupu i pozdravio sve nas hodočasnike. Umorni nakon cijelodnevног obilaska, ali puni dojmova i Božjeg blagoslova, vraćamo se u Taddeide na večeru i zasluženi odmor.

Ponedjeljak 7. prosinca

Nakon doručka i jutarnje molitve, uz uvek dobro raspoloženog dušebrigžnika vlč. Milivoja Korena, stižemo u Rim, gdje nas već čeka naša Veronika, vedra i nasmijena. Dobili smo aparatiće sa slušalicama, kako bismo je mogli čuti među mnoštvom koje nas je čitavo vrijeme okruživalo, a da bismo je i vidjeli, u ruci je držala hrvatsku zastavicu. Prvo je jutarnje odredište glavna rimska atrakcija Vatikan i bazilika sv. Petra. Kako smo se približavali Vatikanu, tako je uzbudjenje raslo. Ušavši na Trg sv. Petra, ostali smo zaprepašteni grandioznošću i

ljepotom. Tu su već tekle pripreme za sutašnju svečanost. Prije ulaska u baziliku prolazimo sigurnosnu kontrolu. Dolazimo u predvorje bazilike. Veronika nam pokazuje Sveta vrata, koja će sutradan papa Franjo otvoriti i tako će simbolički započeti Godina milosrđa. Ušavši u baziliku, zastajemo pred veličanstvenim prizorom. Veronika nam na tlu pokazuje oznake dužina raznih crkava u svijetu kako bi se usporedile s ovom bazilikom, koja je dugačka 186,36 metra. U sredini, nad glavnim oltarom, dominira brončani baldahin, visok 29 metara, čak 4 metra viši od obeliska koji se nalazi na trgu, iako se ne doima tako visok ispod kupole. Ispod oltara je grob sv. Petra, pred kojim noću i danju gori devedeset svjeća. Dojmovi su neopisivi. Pogled samo luta. Pred očima se redaju divovski kipovi, freske, neprocjenjiva umjetnička djela... Među najvećima je Michelangelova Pietà, pa kapela sv. Sebastijana u kojoj je smješten grob sv. Ivana Pavla II., ovdje pokopanog nakon njegove beatifikacije 1. svibnja 2011. Spuštamo se podno oltara bazilike, gdje se nalazi kripta i grob sv. Petra, pred kojim smo se pomolili. Slijedio je i uspon na kupolu. Do njena vrha vode spiralne stube (njih preko 500). S galerije se pruža pogled na unutrašnjost bazilike i Berninijev baldahin, koji ovako s visine izgleda poput neke makete, a ljudi sićušni poput mrava. Prema vrhu, stube su sve uže, a koraci sve teži. Došavši na vrh, bez daha, ali zadovoljan, trebaš samo stati i uživati u slici koja ti se pruža. Imaš Rim na dlanu! Krećemo dalje, do bazilike **svete Marije Velike (Santa Maria Maggiore)** u kojoj ćemo slaviti sv. misu. Strop je bazilike pozlaćen prvim zlatom donesenim iz Amerike. Ispod glavnog oltara i baldahina nalazi se sarkofag, u koji su položeni posmrtni ostatci sv. Mateja evanđelista. U crkvi je i grob pape Siksta V. (Srećko Perić), Hrvata, podrijetlom iz Boke. Sljedeća je crkva **sv. Petra u okovima (San Pietro in vincoli)** gdje se nalaze lanci kojima je bio okovan sv. Petar, a tu je i monumentalna skulptura Mojsija, djelo velikog

Michelangela. Putem do katedrale svetog Ivana Lateranskog prolazimo uz **Koloseum (Colosseo) i Konstantinov slavoluk (L'arco di Costantino)**. Nevjerojatno je koliko su važnosti stari Rimljani pridavali zabavi i užitcima. U areni, unutar Koloseuma, odvijale su se borbe gladijatora, borbe s divljim zvijerima i prikazi pomorskih bitki. Na kraju dana stižemo do rimske katedrale i crkve svega kršćanstva, **svetog Ivana Lateranskog (San Giovanni in Laterano)**. Na veličanstvenom se pročelju ističu Sveti vrata, koja će Papa otvoriti, a u unutrašnjosti je papinski oltar i velebni baldahin, kao i papinsko prijestolje u mramoru. Lateran je dugo vremena bio sjedište papa (do 1309. kada sele u Avignon). U ovoj se crkvi čuvaju najdragocjenije relikvije: glava sv. Petra i sv. Pavla. Prepuni dojmova vraćamo se u Taddeide. Sutra nas čeka velik dan.

Utorak 8. prosinca

Ustajemo vrlo rano, prije 5. Uzbuđeni i puni iščekivanja krećemo put Vatikana. Vlč. Koren ima čast koncelebrirati na sv. misi koju predvodi Sveti Otac. Autobus nas ostavlja kilometar dalje od ulaska u Vatikan. Sitna kišica sipi, dok se u nepreglednoj masi hodočasnika približavamo Trgu, s kojeg već dopire pjesma i molitva na nama znamim i neznamim jezicima. Napokon stižemo na Trg, koji je već ispunjen gomilom. U 9,30 započinje svečanost. Dobivamo knjižice s molitvama i pjesmama kako bismo i mi mogli sudjelovati u misnom slavlju. Na kraju svete mise počinje najuzbudljiviji trenutak, ono radi čega smo i mi ovdje, otvaranje Svetih vrata i početak još jedne Svetе godine. Papa Franjo izabrao je 8. prosinca, Dan Marijina bezgrešnog začeća, za početak Svetе godine, koju je

proglašio i Godinom milosrđa, a koja će trajati od 8. prosinca 2015. do 20. studenoga iduće godine. Milijuni hodočasnika tom prigodom dolaze u Rim po opći oprost. Nakon što je Papa otvorio Svetu vrata, kroz njih je prošao i njegov prethodnik, papa u miru, Benedikt XVI. te kardinali, biskupi i ostali. Oduševljenje nas hodočasnika bilo je ogromno. U zraku se osjećala milost. I nebo je poslalo svoje milosrđe. Kišica je prestala padati, a kroz oblake obasjale su nas zlatne sunčeve zrake, kao da nas je Marija ogrnula svojim plaštem milosrđa. Točno u podne Papa je s prozora papinske palače predvodio molitvu Angelus te nas sve blagoslovio. Korak po korak napredovali smo prema Svetim vratima. Ušavši u baziliku, tiho smo se još jednom pomolili za sve one koji nisu mogli biti s nama u ovom posebnom trenutku.

Ispunjeni vjerom, nadom i Božjim milosrđem napustili smo Rim. Čekao nas je dug put, na kojem su se slagali dojmovi. Put nam je kratio vlč. Koren svojim dosjetkama i šalama, uz molitvu i pjesmu. Činilo se da je i on nama bio zadovoljan pa je i uz naš poticaj najavio novo hodočašće sljedeće godine u Poljsku. Ne smijemo zaboraviti naše vozače, koji su nas sretno dovezli u Rim i vratili kućama. Veliko hvala i našem pratitelju Vladi i agenciji ATI na ovom predivnom putovanju. Sigurni smo da će nam svima ostati u trajnom sjećanju i da to neće biti kraj našega druženja.

Na kraju srdačne čestitke svim poznatim hodočasnicima, kao i njihovim obiteljima. Sretan i čestit Božić! (Klara Švraka, Vesna Brencić i preč. Milivoj Koren)

Sv. Nikola u Grožnjanu

GROŽNJAN - Župljani župa Grožnjan, Kostanjica i Krasica, zajedno sa svojim župnikom Miroslawom Paraniakom organizirali su u nedjelju, 6. prosinca, dobrodošlicu Sv. Nikoli biskupu, zaštitniku djece, studenata, mornara, putnika...

Djeca su ga radosno dočekala pjesmama, zatim su razgovarala s njim, a on je zaključio da su sva bila dobra, tako da nije podijelio niti jednu šibu, nego ih je darivao bombonima i čokoladicama. Nakon što je Sv. Nikola nastavio svoj dugi put, djeca i njihovi roditelji družili su se u obližnjoj dvorani sa svojim župnikom, uz izvrsne domaće kolache. (Valerija DM)

PULA Svečanim misnim slavljem koje je u crkvi sv. Antuna Padovanskog u Puli predvodio porečki i pulski ordinarij mons. dr. Dražen Kutleša završene su u toj župi Franjevačke pučke misije, koje su po bogatstvu sadržaja, osobito po broju odlazaka misionara u institucije i domove, bile misije za cijeli grad Pulu, a ne samo za tu župu kojom upravljaju franjevci.

Mons. Kutleša u prigodnoj je homiliji naglasio poruku dnevnog evanđelja „Budni budite!“, napomenuvši kako je potrebno događaje razumom prosuđivati, a ne se samo prikloniti općepriusnom načinu razmišljanja koji linijom manjeg otpora prihvata negiranje temeljnih prirodnih i moralnih zakona. Potrebno je uvijek težiti Istini, unatoč sveprisutnim nastojanjima njezina „prilagođavanja“ raznim interesnim skupinama ili načinima razmišljanja. Biskup je zahvalio misionarima što su tijekom tjedan dana intenzivno radili nastojeći potaknuti ljude u toj sredini na življenje kršćanskog života i na povratak Bogu i Crkvi, a okupljenim je vjernicima poželio da im te netom održane misije budu uspješan trag za obraćenje. Na kraju su se prigodnim zahvalama svima koji su sudjelovali u misijama obratili župnik fra Tomislav Hrštić i fra Ivan Matić.

“Danas mi je boraviti u tvojoj kući”

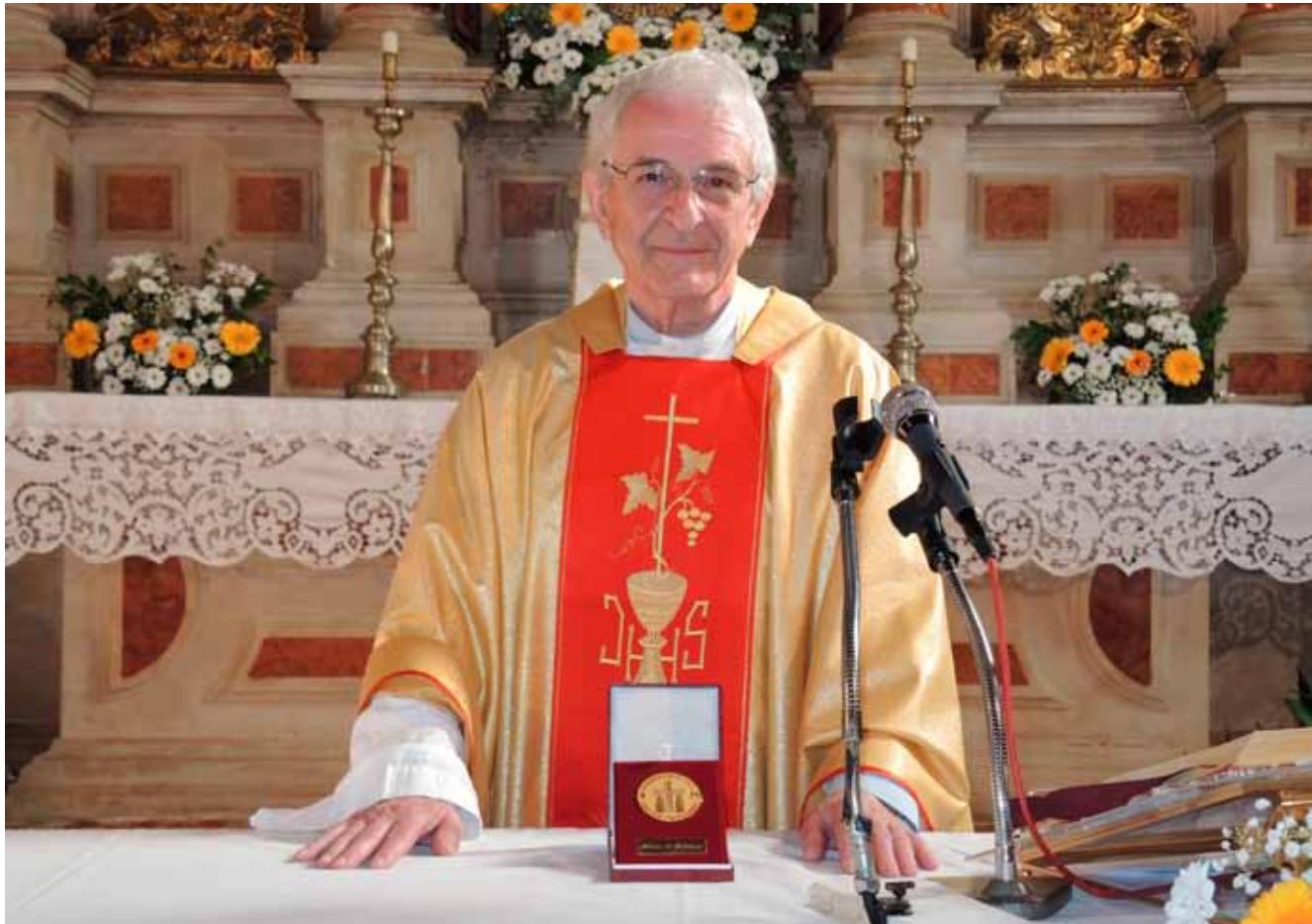
Misije su se u pulskom samostanu sv. Antuna Padovanskog održale od 22. do 29. studenog pod geslom “Danas mi je boraviti u tvojoj kući”. To je pastoralni projekt u organizaciji Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, održan peti put dosad, za čijeg se trajanja ovog puta desetak franjevaca misionara, svećenika i bogoslova, približilo ljudima grada Pule u različitim segmentima svakidašnjeg života: posjetom bolnicama, školama, domovima za starije i nemoćne, zatvoru i drugim institucijama i ustanovama, ali i susretima po obiteljima, susretima s djecom i mladima u župi te druženjem sa svim grupama i aktivnim članovima župe. Osim toga, u crkvi sv. Antuna Padovanskog svakodnevno su se održavali razni duhovno-molitveni sadržaji i pobožnosti te večernji programi, uz svjedočanstva, glazbu i prigodne igrokaze. Misionari su tijekom trajanja misija goštovani na regionalnim i lokalnim radio i tv postajama te dobili prostor u lokalnom dnevnom tisku.

Misionari su zajedno s redovnicima domaćinima dan započinjali jutarnjom molitvom u crkvi pred izloženim Presvetim Oltarskim Sakramentom. Redovito je dnevni trenutak zajedničke molitve bila

i Molitva Srednjeg časa s blagoslovom Presvetim. Poslijepodnevni su se sadržaji održavali redovito u crkvi, a teme su bile različite po danima. Misije se održavaju u duhu svetog Franje Asiškog koji je želio obnoviti Crkvu, ali i duhu pape Franje koji na neki novi način također obnavlja Crkvu napominjući da je svakome od nas potrebna duhovna obnova, uz obraćenje i rast u vjeri. Na ovim je misijama sudjelovao veći broj misionara čiji rad koordinira fra Ivan Matić, voditelj kuće Tabor u Samoboru. Misionari su franjevački svećenici koji su na raznim službama u samostanima provincije.

Na kraju završne mise, u nedjelju 29. studenog, svim su vjernicima na izlazu podijeljeni letci s kratkim „Pravilnikom“, praktičnim naputcima o tome kako nastaviti živjeti u duhu misija te kako naučeno uspješno prenosi u svoj svakidašnji život i svoje okruženje. Neka ove Franjevačke pučke misije budu sjeme velikih, dugoročnih duhovnih plodova na dobrobit Župe sv. Antuna Padovanskog, ali i cijelog grada Pule. Hvala misionarima! (G.K./L)

Zlatna misa preč. Mladena Juvenala Milohanića

Preč. Mladen Juvenal Milohanić, župnik u Bujama i dekan Umaško-oprtaljskog dekanata, u nedjelju 8. studenog, u Crkvi Majke Božje od Milosrđa u Bujama proslavio je 50. obljetnicu svećeništva. Moderator slavlja bio je novigradski župnik vlč. Luka Pranjić, koji je prije početka misnog slavlja pročitao svečarov životopis. Prigodnu homiliju pred prepunom crkvom izrekao je vlč. dr. Josip Grbac, umaški župnik.

Pedeset godina oranja na njivi Gosподnjoj može biti puno ili malo, ali svakako je puno ako se rad na Božjoj njivi shvati ozbiljno, jer svakome se cvijetu, od najljepšeg do najneuglednijeg, treba pristupiti s mnogo pažnje i na pravi način, prikazao je slikovito dr. Grbac pastoralno djelovanje svećenika. Za ostvarenje svećeničkog poziva preč. Milohanića svakako, osim Bogu, treba zahvaliti i ljudima koji su u mladosti upućivali toga dječaka

da se odazove Božjem pozivu. Nije lako vući brazde kada ih netko Drugi zacrtava, naglasio je dr. Grbac, no upravo je dopuštanje da Bog vodi naš život, i žrtvovanje vlastite slobode zbog toga, tajna uspješna svećeničkog života. Tko to ne ostvari, ostaje 'zanatlija', liturg, koji dijeli sakramente kao na proizvodnoj traci. Ljepota su i uspjeh svećeničkog poziva učiniti da ljudi uživaju u Bogu. Don Mladen je tijekom pet desetljeća svoje službe neuromorno usmjeravao pogled prema Bogu i prema ljudima, svjestan da osim razvijanja vlastite duhovnosti svećenik mora biti i učitelj, da mora znati odgovoriti na dvojbe povjerenih mu vjernika, da mora znati pomoći vjerniku razumski osmislići život, naglasio je Propovjednik. U tom je smislu don Mladen odigrao važnu ulogu u Istri, on se nije zadovoljio redovnim studijem, on je nastavio raditi na svom obrazovanju, proučavati crkvenu povijest, književnost, arhivistiku, te je zasigurno jedan od najboljih poznavatelja velikana ove mjesne Crkve, poput biskupa Jurja Dobrile i mons. Bože Milanovića. Knjige koje je on objavio, služe kao udžbenici u danim segmentima

obrazovanja novih generacija, naglasio je Propovjednik. Problem je modernog kršćanina što pomalo vjeruje u korisnog Boga i ne zna uživati u Božjoj blizini, a za to smo odgovorni i mi svećenici, rekao je dr. Grbac. Upravo zato raduje ovako velik broj vjernika okupljenih na ovom slavlju. Mnogi su svećenici tijekom istarske povijesti ostavili upravo takav trag na njivi Gospodnjoj u Istri, znali su ljudima pokazati ljepotu življena u Božjoj blizini. Istra hitno potrebuje takvih svećenika, i svi se mi trebamo truditi postati takvi svjedoci vjere i Boga, zaključio je dr. Grbac.

Čestitari s prigodnim darovima

Na kraju misnog slavlja uslijedili su čestitari s prigodnim darovima. Čestitke su izrazili predstavnici župe Buje na hrvatskom i talijanskom jeziku, župljanji župe Triban te predstavnici rodbine. Zlatnu plaketu uime Biskupije svečaru je predao dr. Grbac. Čestitke slavljeniku izrazio je i gradonačelnik Buja Edi Andrijašić. Uslijedio je ofer, čašenje mladomisničkog križa. Na izlazu iz crkve dijeljene su prigodne spomen-sličice sa svečarovim mladomisničkim geslom iz

Poslanice sv. Pavla ap.: „Ne tražim što je vaše, već vas.“

O svećarovu bogatu životopisu prije mišnog slavlja veoma je prigodno govorio vlč. Pranjić.

Don Mladen Milohanić, krsnog imena Juvenal, rođen je 6. svibnja 1940. godine u župi Tinjan od pobožnih roditelja zemljoradnika Bože i Marije Brečević, kao njihovo šesto dijete. Niže razrede osnovne škole pohađao je u rodnom Tinjanu, a više u Pazinu. Godine 1955. upisuje se u Biskupsko sjemenište u Pazinu gdje uspješno polaže maturu, nakon čega u istome mjestu započinje svoje školovanje na Visokoj teološkoj školi. Godine 1959. odlazi na odsluženje vojnog roka u Makedoniju. Po povratku iz vojske upisuje se na Teološki fakultet u Zagrebu gdje stječe diplomu teologije 1968. godine. Zaređen je za svećenika po rukama biskupa dr. Dragutina Nežića u Puli 11. srpnja 1965. godine. Mladu misu održao je u rodnom Tinjanu 28. kolovoza iste godine. Kao mladomisnik dobiva od biskupa dekret za župnog vikara u Vodnjanu i upravitelju župa Juršići i Galižana. Život velečasnog Milohanića uvelike je obilježila teška prometna nesreća koju je doživio 1971. godine u Limskom kanalu. Nakon jednogodišnje rehabilitacije, zdravstveno još uvijek u nemogućnosti aktivno obavljati pastoralnu službu, upisuje se na Pedagošku akademiju u Puli 1972. godine. Nedugo zatim biva imenovan župnikom u Labinu i Podlabinu gdje ostaje idućih 8 godina. Godine 1980. diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Zadru stječući akademski naziv profesora talijanskog jezika i južnoslavenske književnosti. No, njegov akademski put ovdje ne završava: željan novih znanstvenih spoznaja i odlučan posvetiti se nečemu što će biti od konkretnе koristi Crkvi u Istri, u Beču 1982. godine postiže stupanj magistra znanosti, usko specijalizirajući iščitavanje glagoljskih knjiga i rukopisa.

U to vrijeme, kao kapelan u Breitenfurtu kraj Beča, usavršava se i u arhivistici. Župe Buje i Triban preuzima 1983. godine te kasnije u kraćim razdobljima, *excurrendo*, upravlja i župama Kaštel, Kršete, Krasica i Momjan. Dvanaest je godina predavao Latinski i Vjeronauk u srednjim školama u Poreču i Bujama. Obnašao je i službu umaško-oprtaljskog dekana u vremenu od 2010. do 2015. godine. Višegodišnji je biskupijski povjerenik za spomeničke orgulje i član Vijeća za arhive biskupije. Aktualni je predsjednik IKD "Juraj Dobrila" u Pazinu, obnašao je službu potpredsjednika Matice hrvatske ogranka Umag i Pazinskoga memorijala, bio je suradnik Istarske Danice i raznih zbornika, autor je četiri knjige i član uredništva DAPA. Osobit je štovatelj lika i djela biskupa Jurja Dobrile. Do daljnjega obnaša službu župnika u Bujama i Tribanu. Prečasni Milohanić dekan je Umaško-oprtaljskog dekanata od 1. srpnja 2010. Referent je za restauriranje povijesnih orgulja, izaslanik u Vijeću crkvene arhive te član drugih tijela Biskupije.

"Hajdete za mnom! Učinit ću vas ribarima ljudi!" poziv je koji je Krist uputio prvim učenicima na obalama Galilejskoga mora. Isti je poziv odjeknuo u srcu i umu jednog tinjanskoga *mulca* prije mnogo, mnogo godina. On je na taj uzvišeni poziv odgovorio drhtavim glasom izgovarajući: "Evo me", 11.7. 1965. u pulskoj katedrali na dan svoga ređenja. Danas pred nas staje čovjek sijedj kosa, ali vedra lica, žećeći nam posvjedočiti Božju vjernost obećanjima i potvrditi svoju vjernost davnom odazivu. Mi danas želimo zahvaliti Bogu na njemu i on danas zajedno s nama želi zahvaliti Bogu, prepoznajući u povijesti svoga izabranja i službe Božje milosrđe, uzdajući se u sadašnjem trenutku u Božju milost, i oslanjajući se u svojoj budućnosti na Božju providnost, zaključio je vlč. Pranjić.

Zdenka i Dušan Pavletić – 40 godina zajedništva i ljubavi

„Tako Bog obilato nagrađuje one koji njegovim hode stazama...“

ZAMASK U nedjelju 29. studenog proslavili su 40 godina braka Zdenka i Dušan Pavletić. U Zamasku, u župnoj crkvi sv. Martina misu zahvalnicu predvodio je vlč. Ivan Kramar koji ih je pred 40 godina vjenčao. Slavljenici, okruženi svojom djecom, unucima, rođbinom i priateljima na misnom su slavlju zahvalili Gospodinu za dar ljubavi i zajedništva te molitvom da i dalje ustraju na zajedničkom putu ljubavi. U propovijedi smo slušali kako nam je svima potreban poticaj za hrabar i ispunjen život, život ispunjen ljubavlju prema bližnjima i prema Isusu. Kroz život lakše putujemo vjerujući svojoj zvijezdi vodilji – Blaženoj Djevici Mariji. Tako su i naši slavljenici tijekom tako dugog niza godina vjerujući, utječući se njoj, svaki dan ulagali malo ljubavi, vjernosti, žrtve i odricanja i stigli do ovog slavlja, sretni i ponosni, okruženi svojim najmilijima. Slavlje se nastavilo u veselu ozračju u hotelu Lovac u Pazinu. Slavljenici su na dar od svoje djece dobili sliku svog vjenčanja izrađenu na platnu. Slavlje je okruženo tortom koju je za tu prigodu izradila slavljeničina mama (na što smo posebno ponosni jer nas je mogla pratiti). Rastali smo se sretni, uz želje slavljenicima da ih i dalje prate ljubav, zdravlje i Božji blagoslov. (Nerina Hrvatin)

Proslava Sv. Nikole

PAZIN I ove je godine blagdan na slovnika pazinske župe, sv. Nikole biskupa, proslavljen svečanom koncelebriranim misnim slavlјem. Misu je, u suslavljу s p. Alfonsom Orlićem iz pazinskog franjevačkog samostana Pohođenja Blažene Djevice Marije i župnikom domaćinom preč. Mladenom Matikom predvodio biskup u miru mons. Ivan Milovan. Biskup je u prigodnoj homiliji podsjetio za koje se sve aspekte ljudskog života sv. Nikolu zaziva kako zaštitnika te pojasnio simboliku njegova prikazivanja s tri zlatne jabuke u ruci, sjećanje na njegova tri novčana dara za tri siromašne sestre, kako bi se mogle udati, a ne završiti na ulici. U Kršanu se, pak, rekao je Biskup, svetca prikazuje s tri dječačića u čabru jer predaja kaže da ih je spasio od opasna zlikovca. Ponekad na slikama nalazimo sv. Nikolu iznad broda u oluji, sjećanje je to na predaju da je spasio brod koji je prevozio pšenicu za izglađnjeli grad. U svim tim predajama sv. Nikola ostaje u sjećanju kao velik dobrotvor Crkve i naroda. Nezaboravan je po svojoj dobroti za života, ali isto tako i moćni zagovornik na Nebu, pomoćnik u opasnostima na putu i moru ili pak u svagdašnjim nevoljama života. Biskup je spomenuo i prikaz sv. Nikole na freski u Rakotulama gdje je siromašan đak glagoljaš ispod slike u mleti glagoljicom zarezao usrdnu molbu: „Niko, daj i meni niki soldin“. Sv. Nikola jedan je od onih svetaca u povijesti Crkve

čiji se spomen najdublje usjekao u dušu naroda. Biskup se u nastavku osvrnuo na civilizacijski i duhovni razvoj društva, s posebnim osvrtom na proces duhovnoga pada u Europi kroz velike protubožje i protučovječe ideologije. Komentirajući sadašnjost, Biskup je podsjetio kako izgleda da se bitka za čovjekovu dušu danas vodi upravo kroz odnos prema tijelu i spolnosti, i podastro rezultate znanstvenih istraživanja prema kojima je u društвima gdje su veća seksualna ograničenja viša kulturna razina. Današnje društvo klizi u tom pogledu prema veoma niskim razinama. Sveti Nikola velik je uzor civilizacije ljubavi i života, a vrijeme adventa vrijeme je poziva

na duhovnu budnost, podsjetio je Biskup, te istaknuo kako je glas Ivana Krstitelja poziv na obraćenje i mijenjanje duhovnoga smjera. Vrijeme došašća vrijeme je kada treba intenzivirati molitvu i djela ljubavi, a u svjetlu Godine milosrđa potrebno je iznova otkriti duhovna i tjelesna djela milosrđa. Neka nam sveti Nikola, kao uzor angažirana kršćanina, bude zagovornik u širenju civilizacije ljubavi i suzbijanju civilizacije smrti, neka nas taj veliki i dobar svetac trajno zagovara u svim našim potreбama i nevoljama života, zaključio je Biskup. Misu je glazbeno popratio pazinski zbor „Roženice“.

Sveta Katarina u znaku obnove

Ove je godine Župa sv. Katarine, u Pićanskom dekanatu, svoj župni blagdan dočekala u izrazito obnovljenu ozračju. Naime, uoči blagdana, od 22. do 25. studenog održana je prigodna duhovna obnova koju je predvodio vlč. Marinko Barbiš, rektor Svetišta Majke Božje Goričke na otoku Krku. On je tijekom triju dana uoči blagdana sv. Katarine, tamošnje župljane, ali i mnoge druge koju

su dolazili iz bližih i daljih mjeseta, proveo kroz seminar nove evangelizacije pod naslovom „Lijećite bolesne“ (Mt, 10,8). Gost propovjednik predvodio je misno slavlje i na sam blagdan. Tom su prigodom prije mise djeca održala prigodan recital, u kojem su naglašeni svi elementi te proslave. Župnik, preč. Antun Kurelović, izrazio je zahvalnost svima koji su na bilo koji način, bilo radom ili donacijama, sudjelovali

u materijalnoj obnovi crkve te naglasio činjenicu da su župljani za ovu obnovu dali mnogo više donacija u odnosu na sve prethodne obnove crkve, a kako su puno učinili i darujući svoje vrijeme i svoj rad u uređenje crkve. Nabavljene su nove kluppe i obojana je unutrašnjost te je uređen još niz manjih tehničkih detalja kako bi ta crkva bila još udobniji ‘obiteljski dom župe’. (G. K.)

Blagoslovljena slika Milosrdnog Isusa

PULA U pulskoj prvostolnici, Katedrali Uznesenja Blažene Djevice Marije, na treću nedjelju došašća, 13. prosinca, povodom početka Jubileja milosrđa, svećano je blagoslovljena novopostavljena velika slika Milosrdnog Isusa. Sliku su darovale sestre Milosrdnog Isusa koje djeluju u Puli i članovi Udruge Radnici Milosrdnog Isusa. Veliko platno koje prikazuje poznat lik Milosrdnog Isusa, kojeg je dala naslikati sv. Faustina Kowalska, postavljeno je s desne strane prezbiterija, a za blagoslov su ga svećano otkrile s. Jaira Udovičić i s. Jana Komenda te dvije članice Udruge Radnici Milosrdnog Isusa. Župnik, vlč. Rikard Lekaj, započeo je misno slavlje blagoslovom okupljenih vjernika na ulaznim vratima Katedrale, u spomen početku Godine milosrđa. U uvodnim napomenama istaknuo je kako u toj crkvi, uz ispunjenje propisanih uvjeta, vjernici mogu dobiti potpuni oprost od vremenitih kazni.

ŽIVOT I DJELO P. BONAVENTURE SOLDATIĆA (II. dio)

(Cres, 1827. – Rim, 1895.)

U službi Provincije i Reda franjevaca konventualaca

Godine 1864. imenovan je za Genelanog povjerenika Provincije, a 1865. na kapitulu jednoglasno izabran za provincijalnog ministra. U to vrijeme provincija dalmatinsko-padovanska, na teritoriju Padovanske provincije, imala je osim samostana sv. Antuna u Padovi i samostan sv. Jurja (S. Giorgio) u Bergamu i sv. Tome u Veneciji (S. Tomà), a na području Dalmatinske provincije: Cres, Piran, Split, Šibenik i Vis. Nakon prvog mandata od četiriju godina, p. Soldatić bio je ponovno potvrđen 1. srpnja 1869. od Kongregacije za redovnike i također 9. svibnja 1873. godine. Nakon trećeg mandata p. Soldatića 1877., nije mogao više biti izabran za provincijala. Pismom od 29. svibnja 1877., generalni vikar Reda izložio je Kongregaciji za redovnike tešku situaciju u kojoj se nalazila Dalmatinsko-padovanska provincija sv. Antuna Padovanskog, polovica samostana bila je *ukinuta/soppressi*, dok se druga polovica Provincije nalazila raspršena u Dalmaciji i Istri, stoga je bilo teško okupiti braću na kapitol na jednom mjestu. Iz tih je razloga vikar Reda molio dopuštenje od Kongregacije za redovnike

da se izbor novog provincijala obavi pisanim putem. Iz pisama poslanih u Rim ispostavilo se da je većinom glasova onih koji su imali pravo glasa izabran p. Soldatić. Uprava Reda ponovno je tražila i dobila 14. srpnja 1877. od Svetе Stolice dopusnicu da p. Soldatić bude ponovno i četvrti put potvrđen kao provincijalni ministar za sljedeće četiri godine. Tako je p. Soldatić ostao na dužnosti provincijala sve do 1879., kada ga je papa Lav XIII., apostolskim pismom (*Breve Apsotolico*) od 9. srpnja 1879., imenovao na službu generalnog povjerenika Reda, što će biti promijenjeno 3. prosinca 1887., redovitim nazivom generalnog ministra Reda, i što će on obavljati do generalnog kapitula 1891. godine. Budući da je progonstvo pogodačalo talijanske samostane, to nije zahvaćalo samostane u Istri i Dalmaciji, koja je bila slobodna od talijanske vlasti, a budući da je tim samostanima 1827. godine bio pripojen samostan sv. Antuna iz Padove, moglo se nesmetano prikupljati i odgajati nove kandidate u Cresu, koji će kasnije raditi i u Padovi. Tako je posijao sjeme za budući teološki studij koji će kasnije otvoriti p. Soldatić.

Skrb oko novicijata u Cresu

Nakon ukidanja samostana sv. Antuna u Padovi (1866.), trebalo je prebaciti i novicijat Provincije u samostan sv. Franje u Cres, s ciljem da se osigura odgovarajuća priprema i obuka mladih kandidata za redovnički život u Redu. S dopuštenjem Svetе kongregacije i generala Reda, p. Soldatić usmjerio je sve svoje snage za skrb oko novicijata u Cresu, postavljajući si cilj obnavljanja Provincije novim duhom i novom energijom, onako kako je bilo u skladu s potrebama vremena na području znanosti i pobožnosti.

Od velike pomoći p. Soldatiću bio je p. Pacifico Rabuini iz Markeške provincije, kao profesor u školi i kao učitelj novaka. Bila je to služba koju je obavljao oko 12 godina, do 27. studenog 1893., kada se morao vratiti u svoju provinciju u Marche za magistra klerika i lektora filozofije u samostanu u Montottoneu. P. Rabuini je na Cresu postigao veliko poštovanje i bio je na glasu svetosti, što je pokazao kao ispovjednik i duhovni vodja i laika i svećenika u gradu. U razdoblju kad je p. Soldatić postao generalni ministar Reda (1879. – 1891.), ustanovio je creski novicijat kao generalni

novicijat za sve provincije Reda. Tako su u drugoj polovici 19. stoljeća u Cres pristizali kandidati i novaci i iz mnogih provincija Italije i Europe. Kroz creski odgojni zavod i novicijat prošli su kandidati iz sljedećih provincija: Austrije, Belgije, Njemačke, Sicilijanske, Malteške, Rimsko, Toskanaske, Denovske, Markeške, i Dalmatinsko-padovanske provincije. Stoga je posebno poticao samostane na jadranskoj obali, a osobito ovaj u Cresu, da se u njima drže redovita disciplina i dobra organiziranost studija. Tako je od jednostavne gimnazije, 1867. godine, zbog političkih događaja u Italiji, u Cresu nastalo središnje mjesto Provincije i Reda franjevaca konventualaca za izobrazbu mladih.

Generalni povjerenik Reda

Napornim, ali i uspješnim zauzimanjem p. Soldatića započeli su obnova i oživljavanje Reda, nakon razornih udaraca koje su zadali neprijateljski zakoni o zatvaranju i ukidanju crkvenih redova. Obnova je započela 1879. imenovanjem p. Soldatića za generalnog povjerenika Reda. Dana 3. prosinca 1887. ovaj naslov kojim je bio imenovan p. Soldatić i kojim je započeo provoditi obnovu Reda bio je zamijenjen redovitim nazivom generalnog ministra Reda. Bilo je to 12 godina neumorna rada na oživljavanju i jačanju Reda, brojnim kanonskim posjetima različitim provincijama po svijetu, zajedno s brigom oko novih kandidata i osnivanjem i otvaranjem novih odgojnih zavoda za odgajanje podmlatka u serafskom duhu, da se popune ispraznjeni prostori koji su zjapili prazni. Generalat p. Soldatića trajao je do 1891. i završio je sazivanjem redovitog Generalnog kapitula Reda, nakon razdoblja od 25 godina. Time je otvorena nova stranica u povijesti Reda franjevaca konventualaca. Kad je postao generalni povjerenik Reda, prvi je zadatak p. Soldatića, na što je morao usmjeriti sve svoje snage, bio upoznati se sa stvarnim stanjem na terenu i vidjeti pravo stanje u Redu da bi onda mogao dati dobru dijagnozu, baš kao što to radi dobar liječnik: dijagnosticirati bolesno stanje i odrediti lijek. Tako je trebao i on u Redu otkriti prisutnu bolest koja je postupno uništavala serafski duh među braćom, pa pronaći nove snage koje će biti kadre donijeti obnovu i životnost Redu. Obilazeći braću franjevce konventualce u raznim krajevima svijeta, uspio je obnoviti i ponovno uspostaviti veze braće u cijelom svijetu sa središtem u Rimu. Govoreći braći, pozivao ih je da žive načinom života koji su prihvatali svojim zavjetovanjem Pravila svetog Franje i ustanova/konstitucija Reda. Poticao ih je na intenzivan kršćanski sakramentalni život, govoreći im da budu istinski duhovni očevi i voditelji duša. S tom je nakanom nastojao i uspijevao obnavljati i iznova osnivati od-

gojne zavode i popuniti ih novim i mladim snagama.

Ponovno otvaranje i uspostava odgojnih zavoda za odgoj i izobrazbu mlade braće za redovničko zvanje

P. Soldatić s ljubavlju je vodio brigu o braći i njihovu tjelesnom zdravlju, zaista poput oca. Najvažnije je i najplodonosnije djelo za budućnost Reda franjevaca konventualaca što ga je učinio p. Soldatić, bez sumnje, ponovno otvaranje i uspostava odgojnih zavoda za odgoj i izobrazbu mlade braće za redovničko zvanje, koja su zbog neprijateljskog zatvaranja i ukidanja bila skoro nestala. Ekonomski poteškoće i neprijateljski duh vremena stvarali su velike poteškoće u ostvarenju projekta zamišljenog od p. Soldatića, ali njegova upornost i iznad svega predanost ostvarenju obnove Reda, kanonskim pohodima braći u raznim provincijama Europe i SAD-a, iako su sada oslabljeni ili nepostojeći odnosi između samostana po svijetu, ipak su urodili plodom: novo je proljeće serafskog franjevačkog duha na poseban način bilo vidljivo i doživjelo je svoj vrhunac u velikodušnom radu svetog mučenika misionara i apostola sv. Maksimilijana Kolbea (+ 1941). Kako bismo bolje mogli ocijeniti djelo i rad p. Soldatića, moramo se prisjetiti da je zbog ukidanja samostana Red već duže vrijeme u Italiji nije mogao primati nove kandidate i zbog toga je Red bio na samrти od starosti. Dakle, bilo je potrebno otvoriti odgojne zavode, ako se htjelo opstati, ali bilo je jako teško jer su bili novost u to vrijeme. Dotad se na taj način nikad nije regrutiralo učenike. Stoga možemo reći da se p. Soldatić pokazao veoma sposobnim u rješavanju ovog delikatnog problema. Za svoju provinciju usmjerio je sve snage da se nastavi rad u već pokrenutom zavodu na Cresu. Godine 1880. na Cresu je u tu svrhu izgrađeno novo krilo samostana za novi odgojni zavod da bi se tamo odgajala i školovala brojna nova zvanja iz Veneta i Dalmacije. Oni su bili poučavani i praćeni u odgoju od vrsnih odgojitelja, kao što je bio već spomenuti p. Pacifico Rabuini, a onda također i p. Antonio Bolognini i mnogi drugi. Dana 20. travnja 1881. p. Soldatić je otputovalo zajedno sa socijusom Reda za Maltu u kanonski posjet braći. Nakon obavljenе vizitacije, određuje da se otvori odgojna kuća u samostanu Notabili. Za život i rad te odgojne kuće svaki je samostan imao obvezu pridonositi u svemu onom što je potrebno, svaki za svoje kandidate. Za kuću novicijata u Valetti samostan je morao poboljšati uvjete stanovanja. Dana 30. listopada 1885., zahvaljujući generalu p. Soldatiću, osnovan je u Rimu međunarodni *Serafski zavod (Collegio Serafico)*, koji se godine 1895. iz svog privremenog sjedišta u Via S. Nicola da Tolentino preselio u novo sjedište u Via San Teodoro, za što se pobrinuo nasljednik p. Soldatića, novi general p. Caratelli. U prvom periodu postojanja zavoda, od 1885. do 1904., studenti Serafskoga zavoda pohađali su teološka i filozofska predavanja na Papinskom sveučilištu Gregorijana, a predavanja iz prava i nekih drugih predmeta na Fakultetu sv. Apollinara i na nekim drugim fakultetima. Nemali broj studenata postizao je stupanj doktorata iz teologije i drugih svetih disciplina. Od akademске godine 1904./1905. organizirana su teološka predavanja u sklopu Serafskog zavoda.

Bez obrazovanja ne može se odgovoriti potrebama poslanja

Zahvaljujući upornu radu p. Soldatića i njegovu čvrstu uvjerenju u poslanje franjevačkog reda i Crkve, njegovu duboku uvjerenju da se bez obrazovanja ne može odgovoriti potrebama poslanja, već su na kraju XIX. stoljeća u raznim dijelovima Italije i na susjednim otocima funkcionali čak 16 odgojnih zavoda: Rim, Asiz, Palermo, Genova, Bagnoregio, Montalto, Montottone, S. Miniato, Longiano, Colle Val d'Elsa, Montevago, Oristano, Montella, Cres (Istra), Valletta i Notabili (Malta). Također, i u drugim su se provincijama Reda izvan Italije ponovno otvarali i cyjetali svojim radom mnogi odgojni zavodi, naprimjer: Trenton (Provincija Bezgrešnog začeća u Americi), Halauceti u Moldaviji (Rumunjska), u Galiciji, Lavovu i Krakovu (Poljska), Louvainu u Belgiji, Freiburgu u Švicarskoj, Würzburgu u Njemačkoj. Godine 1911. bilo je u Redu čak 28 odgojnih zavoda s vlastitim studijem; gdje to nije bilo moguće, nastojalo se slati klerike na studij u biskupijska sjemeništa. P. Soldatić je 27. srpnja 1895. imenovan naslovnim nadbiskupom Sardike (*Sardica*, današnja Sofija, Bugarska). Biskupsko posvećenje bilo je u Rimu, u bazilici SS. XII apostola, 4. kolovoza 1895., a posvećenje je obavio kardinal Angelo Bianchi, protektor Reda. Smrt p. Soldatića dogodila se na blagdan Svih svetih franjevačkog reda, 29. studenog 1895. U pismu koje se nalazi u generalnom arhivu Reda, kojim je generalni ministar p. Caratelli najavio svetu smrt mons. Soldatića, navodi se kao razlog smrti zatajenje srca. Njegovo mrtvo tijelo bilo je pokopano na rimskom groblju Verano u franjevačkoj grobnici. Godine 1930., p. Alfonz Orlić (Alfonso Orlini), generalni ministar Reda, koji je također bio rodom iz Cresa, želio je tijelo svojega prethodnika premjestiti da se odmara u zemlji u kojoj je i rođen. Posmrtni ostatci (nađeni nevjerojatno dobro očuvani) preneseni su iz Rima u Anconu, a od tamo preko mora u Cres, i pokopani su u samostanskoj crkvi sv. Frane.

Humanitarna zabava u Schaffhausenu uz tamburašku skupinu Ekipa

Novi konzul Slobodan Mikac prvi put među Hrvatima u Švicarskoj

USchaffhausenu je u petak 27. studenog 2015. održana humanitarna zabava. Slavlje je pripremila Hrvatska humanitarna udruga Švicarske

(HHUŠ) s ciljem skupljanja sredstava za nove projekte Udruge, između ostalog, pomoći teško oboljeloj djeci koja dolaze na liječenje u Švicarsku. Iako je došlo znatno

manje ljudi nego što su organizatori očekivali, djelomice to leži i u činjenici da je zabava održana petkom, skupila se lijepa svota novca, prije svega zahvaljujući ulaznicama i dobrovoljnim prilozima nazočnih, ali i potpori Župe sv. Petra u Schaffhausenu, koja je ustupila dvoranu, te tamburaškom sastavu Ekipa iz Schaffhausena, koji se odrekao honorara u korist Udruge.

Ova je večer bila i prvi službeni posjet novoimenovanog generalnog konzula RH iz Züricha mr. Slobodana Mikca. On je u svom kratkom obraćanju nazočnim spomenuo kako će ovaj dolazak u Schaffhausen sigurno dugo pamtitи: s jedne strane zato što je ovo njegov prvi posjet jednoj hrvatskoj udruzi u Švicarskoj, a s druge zato što je gost jedne humanitarne udruge, koja sve svoje napore ulaže u pomoći najpotrebnijima.

Predsjednik Udruge Mato Bubalović prezentirao je putem *beamera* dosadašnje aktivnosti Udruge, a Ruža Studer nazočne je upoznala s novim projektom za pomoći obiteljima djece koja dolaze na liječenje u Švicarsku. Nazočni su mogli pogledati i godišnje izvješće Udruge u formi brošure.

Nakon ovog «službenog» dijela slijedio je zabavni dio uz tamburašku skupinu Ekipa iz Schaffhausena. Odličnom glazbom stvorili su izvrstan ugođaj u dvorani, a dio tog ugođaja možete doživjeti i ako pogledate priloženi video na stranici www.hrvati.ch. I na kraju treba spomenuti i vrijedne pomagače koji su se potrudili da nitko ne ode gladan i žedan. (Ivan Ivić)

Istaknuta politička određenja

Kad skupimo glavne društvene događaje u protekloj godini i ocijenimo njihov negativan ili pozitivan učinak na društvo, onda s pravom možemo reći da su pozitivna očekivanja bila veća od onoga što je stvarno ostvareno, bilo da je riječ o samoj politici ili pak o drugim društvenim sastavnicama koje određuju kvalitetu našeg privatnog i javnog života. Izdvojiti ču, analizirati i ocijeniti tek nekoliko najznačajnijih događaja i procesa.

Promjena na čelu države

Na samom početku godine dogodio se izbor, a potom i inauguracija nove predsjednice Republike Hrvatske. Ta promjena nije imala samo simboličan značaj u tome da je umjesto dotadašnjeg favoriziranog predsjednika izabrana kandidatkinja iz suprotnog političkog bloka, već se na kraju prve godine njezina mandata jasno razabiru korjenite političke promjene koje su se dogodile u pozicioniranju Hrvatske u međunarodnim odnosima. Ona je uspjela «zaokrenuti» hrvatsku poziciju i politiku od «lutanja balkanskim bespućima» prema jasnoj prozapadnoj orijentaciji i čvrstom savezništvu s vodećim EU zemljama i sa Sjedinjenim Američkim Državama. Pozitivni su se efekti tog zaokreta mogli do datno uvećati da su Vlada i njen premijer surađivali s takvom politikom, umjesto suprotstavljanja, gotovo u svemu. Predsjednica je i u vrijednosnom pogledu, kao vjernica i neopterećena komunističkim naslijedom, prihvatljivija hrvatskom identitetskom projektu od vladajuće političke opcije, a što je svakako dobar preduvjet za gradnju potrebnog hrvatskog zajedništva. Ono je bilo opasno narušeno u hrvatskom društvu, u mnogome i zaslugom njezinih dvaju prethodnika. Koliko je uspjela u ovom kratkom razdoblju «zasjeniti» svog prethodnika, govori i činjenica da se njegov rejting na parlamentarnim izborima posve ugasio, dok njezina popularnost stalno raste.

Bez očekivanog izlaska iz krize

Negativni gospodarski trendovi, proračunski deficit, rast javnog duga, pad zaposlenosti, veliko iseljavanje radne populacije, blokade i stečajevi, i druge slične pojavnosti, nisu donijeli nikakav optimizam u pogledu naznaka izlaska iz krize. Neki pozitivni, ali mali, rastući trendovi u industriji i društvenom proizvodu, sredinom u krajem godine, dobro su došli za koliko-toliko poboljšanje društvene klime i smanjenje opće depresije. Ali su se usto, ove jeseni, iznenadno pojavili sigurnosni, humanitarni, susjedski i drugi problemi u svezi s migrantskim putovima preko Hrvatske, kojima se stotine tisuća izbjeglica prebacuje iz zemalja Srednjeg istoka na Zapad, poglavito u Njemačku. Taj je fenomen masovnog seljenja nakratko, krajem godine, zastao, ali je neizvjesno kad će se on, i u kojoj mjeri, iznova aktivirati. To je jedna posve nova humana, ali i geopolitička, situacija koja je za sva europska društva, pa tako i naše, otežavajuća, a ne olakšavajuća činjenica. Uz pitanje traženja političkog izlaska iz krize, naznačio bih kao primjer, koncentraciju birača na nedavним parlamentarnim izborima oko malih regionalnih stranaka ili pak oko jedne nestранačko-nezavisne liste, a što je više odraz protimbe prema dosadašnjim dominantnim strankama i koalicijama negoli pravi put, kako se već vidi, izlaska iz krize. Tako ostaje otvoreno pitanje: može li se gospodarska kriza brže rješavati uz stabilnu vlast ili je pak politička kriza preduvjet izlaska iz gospodarske i društvene krize? Birači su rezultatom pokazali da preferiraju ovu drugu mogućnost. Teoretski, to ne bi bilo tako, ali

Političke nelogičnosti i više od toga

Ova izborna preslagivanja, opredjeljenja, trgovanja, pozivi na načela, demokraciju, moralnost, itd., ne predstavljaju samo dio političkog folklora već se u njima vide i mnoge jednostranosti, egoizmi, nelogičnosti, neprincipijelnosti, itd. Slijedi

nekoliko primjera. Općenito se govorи protiv dominacije dviju velikih stranaka u Hrvatskoj i traži se «neki treći, srednji put», kao poželjno i dobro demokratsko rješenje. U redu! Možemo se djelomice složiti. Ali zašto se onda istom logikom i principijelnošću ne agitira, i glasuje, na primjer, u Rijeci i Istri, protiv dugogodišnje jednostranačke dominacije? Ili, dalje: zašto «tri Hrvata» mogu biti u «četiri» stranke, a tri Srbina, ili jedan Talijan, moraju biti vječno u jednoj stranci? Ako je legitimno da četiri zastupnika Mosta, od njih 19, odu nakon izbora »svojim putem«, zašto to ne mogu učiniti i dva manjinska zastupnika od njih 8? Ako jedan »vječni zastupnik« talijanske manjine u Saboru istakne na svom izbornom plakatu u Istri – Hrabrost je ostati Talijanom – znači li to da ovdje vlađa diskriminacija i netolerancija, odnosno, kako bi se u Istri reagiralo na istovjetan tekst izbornog plakata – »Hrabrost je biti (ostati) Hrvat?« To pouzdano znamo. Prozivanje i etiketiranje.

Ima jedan još zorniji slučaj i pitanje. Želi li se Hrvatska ravnomjerno razvijati, što promiče i potiče i EU preko svojih strukturnih i kohezijskih fondova, to onda znači da uspješnije i razvijenije sredine (županije, regije, veći gradovi...) više daju u proračun (po glavi stanovnika) od ovih drugih, a dobivaju manje iz »zajedničke blagajne«. To nije diskriminacija, već objektivna zakonitost, poput primjera da pojedinac s višim primanjima plaća više poreza od onoga koji ima manju plaću. Usto, ovaj siromašniji može dobiti i razne druge državne pomoći (socijalna pomoć, stipendija...) i poticaje. Čini mi se da je ovakav pristup posve stvaran i prihvatljiv. Međutim, u političkoj se utakmici dobiva naklonost time što se tobože »borimo za svoje«, a to znači da se zanemaruje cjelina, što je štetno i nerealno. Ima i toga da se avanturistički licitira, barem pred izbore, s idejom o samosvojnosti i samostalnosti, a kad se dobije mandat, onda se udobno živi u prosperitetnoj državnoj službi ili funkciji.

U Poreču otvorena Vrata milosrđa

Danas smo započeli jedan veliki hod kroz godinu u kojoj ćemo tražiti Božje milosrđe. Nemojmo se umoriti tražiti ga, ne samo u ovoj Godini, nego i tijekom cijelog života. Bog nas traži, mi se trebamo dati naći. Sveti godina milosrđa koju smo upravo započeli proglašena je ne da nama bude bolje, nego da prije svega mi budemo bolji ljudi, naglasio je mons. Kulteša. Obredom otvaranja Svetih vrata na porečkoj pravoslavničkoj crkvi, u subotu 12. prosinca 2015., u predvečerje treće nedelje došašća, svečano je otvorena Godina milosrđa u Porečkoj i Pulskoj biskupiji. Uz naznacu impresivno velikog broja hodočasnika iz svih dijelova Biskupije, obred i misno slavlje predvodio je porečki i pulski ordinarij mons. Dražen Kutleša, uz sudjelovanje biskupa u miru mons. Ivana Milovana te četrdesetak svećenika.

Biskupi, svećenici koncelebranti, đakoni i asistenci u procesiji krenuli su iz povijesne dvorane Episkopije, u muzejskom kompleksu Eufrazijane, prema atriju Bazilike. Praćeni himnom Jubileja „Misericordes sicut pater“ u izvedbi

katedralnog zvona koncelebranti su stigli ispred drevne krstionice u atriju Bazilike. Nakon kratka nagovora i zborne molitve navješteno je Evangeliye, ulomak iz Lukina evangelija o izgubljenoj ovci. Uslijedilo je čitanje dijela Bule „Misericordiae vultus“, „Lice milosrđa“, kojom je papa Franjo nudio Jubilej milosrđa. Nakon riječi: „Braćo i sestre, uputimo se u ime Kristovo. On je put koji nas vodi u Godinu milosti i milosrđa“ procesija je, sa svećano urešenim križem i evangelistarom na čelu, krenula prema Svetim vratima.

Pred Vratima, nakon poziva: „Otvorite širom vrata pravde, uči ćemo, Gospodinu zahvaliti“, Biskup je otvorio vrata proglašavajući: „Ovo su vrata Gospodnja, kroz njih ulazimo da bismo zadobili milosrđe i oproštenje.“ Nakon potpunog otvaranja Vrata, Biskup je u procesiji ponio evangelistar do prezbiterija te ga položio na oltar. Uslijedio je blagoslov vode i spomen krštenja te uobičajen nastavak misnog slavlja treće nedelje došašća.

Bog želi svakoga čovjeka vratiti na pravi put

Biskup je u prigodnoj homiliji naglasio kako je Godinu milosrđa zaželio sam papa

Franjo kako bi dao prigodu svim vjernicima da zadobiju Božje milosrđe, ali i da nas pozove ne samo da tražimo Božje milosrđe nego da i mi budemo sredstvo Božjeg milosrđa. Upravo je zato na početku mise obavljen obred ulaska kroz Vrata milosrđa, što simbolizira ulazak u neki novi život milosrđa, ljubavi i svega onoga što želimo i za čim težimo. Na početku ove Svetе godine razmislimo malo o Evangeliju koje smo čuli tijekom uvodnog obreda, prispolobu iz Lukina evangelija o izgubljenoj ovci, pozvao je Biskup. Sveti je Otac, određujući jedinstven obrazac otvaranja Vrata milosrđa, odredio da se čita upravo to Evangeliye kako bi nam prikazao što je to milosrđe Nebeskog Oca. Jednom pastiru odlazi jedna ovca, on ju ide tražiti ostavljajući onih 99, kada je nađe, u velikoj je radosti. Iz ove prispolobe u prvom redu vidimo da je milosrđe Božje osobno, ono je upućeno svakome čovjeku, pravedniku i grešniku, Bog svakog čovjeka želi spasiti. Upravo i Bog, kao onaj pastir, ostavlja onih 99 ovaca i traži tu jednu izgubljenu. I mi u životu često znamo zlatati i izgubiti orijentaciju, ali uvijek moramo biti svjesni da nas Bog ljubi i svojim nas milosrđem želi vratiti da budemo s onih drugih 99 ovaca. Nadalje vidimo da je Božje milosrđe strpljivo, nastavio je Biskup. Znamo da ovce ponekad ne reagiraju razborito, u strahu mogu za jednom krenuti u opasnom smjeru, s ne-

predvidljivim ishodom, nastavio je Biskup. No, pastir je strpljiv, i kada nađe tu jednu ovcu, ne prigovara joj, već je zadovoljan da je pronađena. I mi često nalazimo na ljudi koji su pogriješili, i najčešće nakon nekoliko pogrešaka slijede ultimatumi : „Ako još jednom pogriješi...“; no Bog jednostavno želi samo svakoga čovjeka vratiti na pravi put. Zato želi da i mi budemo strpljivi prema drugima, ne mrmljavući, ne prigovarajući, i da kao što on nama uvijek opršta, i mi oprštamo drugima. Novina Božjega milosrđa, i kršćanstva, jest da Bog traga za nama, on nas traži. Mi obično postupamo prema ljudima tako da očekujemo da nam se drugi ispričaju i nešto ispune da bi zadobili naše oproštenje. Isus jest onaj milosrdni pastir koji traga za nama, ovčama koje su otišle i zaluštale.

Crkva je sredstvo milosrđa

Sveti Otac potiče svećenike i biskupe da idu i traže te zaluštale ovce, da se vrate tamo gdje im je mjesto. To je upućeno svakome od nas. Svatko od nas u svojoj obitelji ima neku osobu koja nekada nije kakva bi trebala biti, zato se potrudimo da se ta osoba vrati na pravi put i zadobije Božje milosrđe.

Kada Pastir nađe ovcu, on se raduje, nastavio je Biskup. On ne zaboravlja ni onih drugih 99, ali se raduje zbog te jedne pronađene. On je sretan, iako je stavio u rizik onih 99 ovaca, ali želio je spasiti tu jednu. Nemojmo u životu biti tužni ako se netko obrati i želi upoznati Božje milosrđe, nego ga prihvati i radujmo se kao što se pastir raduje svojoj ovci. Nemojmo biti zavidni i ljubomorni zato što Bog čini nekome milosrđe, naglasio je Biskup. Pastir štiti svoje stado, tako i Bog svoj narod, pa stoga sve što mi prolazimo u životu jest pod Božjim utjecajem. Možda stjecajem okolnosti, u kojima često živimo automatski, to i ne shvaćamo, ali život treba biti usmjeren prema Isusu. Sveti Otac u ovoj nam godini želi posvijestiti i reći da je svatko od nas potreban milosrđa. Stoga iskoristimo ovu Svetu godinu da tražimo, da molimo, i da ispunjavanjem propisanih uvjeta zadobijemo i potpun oprost za svoje pokojne, da im pomognemo na onome svijetu ako možda nismo mogli na ovome, napomenuo je Propovjednik. Budimo svjesni da nas Bog voli i da nam preko Crkve pruža milosrđe. Crkva je sredstvo milosrđa i ona to sredstvo mora koristiti, davati, tražiti, pronalaziti i biti strpljiva. U tome duhu nastavimo ovu Svetu godinu, ne samo da nam bude bolje nego da nadasve budemo bolji i pošteniji ljudi i da svi osjetite taj milosrdni duh u nama. Biskup je prije svečanog blagoslova zahvalio biskupu u miru, koncelebrantima i svim hodočasnicima na dolasku. (G. K.)

Poruka porečkog i pulskog ordinarija, mons. dr. Dražena Kutleše za Godinu milosrđa

Poštovana subraćo svećenici, redovnici i redovnice, dragi vjernici, uskoro započinje Izvanredni jubilej milosrđa, proglašen od Svetog Oca pape Franje bulom „Misericordiae vultus - Lice milosrđa“, pod geslom Kristovih riječi „Milosrdni poput Oca“. Već same riječi naslova papine odredbe i gesla izražavaju značaj i ciljeve ove Svetе godine.

Sveopća Crkva i društvo pozvani su ponovno oživjeti onaj biblijski put milosrdnog Samaritanca od Jeruzalema do Jerihona, uz kojega se množe prokopi i u njima zaboravljeni ljudi. Milosrđe je danas prečesto zaboravljena krepost ili je okованo i uvjetovano premnogim kriterijima razlikovanja i svrstavanja ljudi, od onih političkih i gospodarskih do onih vjerske pripadnosti. Papa Franjo poručuje kako milosrđe Oca ne poznaje nikakve uvjete ili granice, te Crkva i svijet moraju usvojiti ovu Božju logiku. Cilj je prvenstveno obnoviti Crkvu, ne toliko u njezinim institucijama koliko po pitanju duha kojim Crkva diše, i, pogotovo, obzirom na to kako danas ljudi, vjernici i nevjernici, pravednici i grješnici, doživljavaju Crkvu. Papa Franjo želi poručiti kako Crkva mora izići ususret ljudima, otvoriti svoje svakojake „konklave“, a najjednostavniji način tog „izlaska“ je da Crkva izričitije pokaže svoje istinsko milosrdno lice.

Novost ovoga Jubileja je što Svetu vrata neće biti otvarana samo u rimskim bazilikama, nego u svim prvostolnicama diljem svijeta, pa tako i u našoj prvostolnici u Poreču. Ako, po riječima pape Franje, „Božje milosrđe nije nipošto znak slabosti, već, prije, pokazatelj Božje svemoći“, ako je ono veće od svakoga grijeha, onda Crkva ne smije ograničiti mogućnost svim ljudima da to milosrđe i praktično osjete. Svi su pozvani proći kroz „Sveta vrata milosrđa“. Ovime se pokazuje univerzalnost Crkve, jednakost svih ljudi pred Bogom i u Crkvi, daje se svima jednakna mogućnost osjetiti milosrdnu ruku Samaritanca. U Crkvi nije dovoljno promicati samo sućut i pravednost. Crkva i njezini članovi pozvani su ići korak dalje, i suživot oplemeniti djelotvornim milosrđem. „Došlo je vrijeme da Crkva ponovno preuzme na sebe zadaću da s radošću poziva na oprštanje“, tvrdi papa Franjo. Ove riječi jasno pokazuju

kako milosrđe nije pridržano samo Bogu koji je svemoćan, nego postaje moralni i vjerski kriterij, štoviše, imperativ postupanja svakoga kršćanina.

Oblici milosrđa nisu zadani jednom zauvijek. Danas je cilj Crkve i svakoga kršćanina, po riječima pape Franje, „nositi riječ i gest utjehe shomašnjima, proglašiti oslobodenje onima koji su bačeni u okove novih ropstava suvremenoga društva, vratiti vid onima koji više ne vide, jer su prignuti nad same sebe te vratiti dostojanstvo onima kojima je ono oduzeto“. To znači da milosrđe mora imati mjesta u političkim odlukama, gospodarskim računicama, civilnom društvu, modernim obiteljima, školama. U svim tim segmentima otkrivamo tzv. globalizaciju ravnodušnosti.

Na poseban način milosrđe mora postati temeljno usmjerjenje cijelokupnog pastoralala. „Sama se vjerodostojnost Crkve očituje u tome kako ona pokazuje milosrđu i suočajnu ljubav“, tvrdi papa Franjo.

Pozivam Vas, stoga, subraćo svećenici, redovnici i redovnice, dragi vjernici, da se, svaki na svoj način i prema svojim mogućnostima, založimo kako bi ovaj Jubilej milosrđa bio plodonosan. Naša je biskupija, sljedeći upute Svetoga oca pape, stvorila Pastoralni plan u Godini milosrđa. Uključimo se u proslavu otvaranje Svetе godine 12. prosinca u Poreču, kao i na mnoga događanja u našoj biskupiji tijekom cijele Svetе godine: duhovne obnove, susrete vjeroučitelja, župnih animatora i mladih, korizmena hodočašća u porečku i pulsku katedralu, križni put na dekanatskoj i biskupijskoj razini, inicijativu „Dvadeset i četiri sata za Gospodinu“. Posebno preporučam organiziranje hodočašća u mjestu vezana uz naše mučenike i blaženike Miroslava Bulešića i Francesca Bonifacia, Lanišće, Svetvinčenat i Krasicu. Napose, pak, pozivam svećenike i redovnike da omoguće što češće vjernicima sakrament pomirenja, najočitijem znaku Božjeg i našeg milosrđa. „Nikada ne zaboravimo da biti isповjednik znači sudjelovati u samome Isusovu poslanju i biti konkretan znak neprolazne Božje ljubavi koja opršta i koja spašava“, poručuje nam papa Franjo.

Neka ova Svetu Godinu milosrđa sve nas učini misionarima milosrđa.

Dvadeseta obljetnica smotri zborova

Vlč. Rudi Koraca ove je godine po dvadeseti put organizirao smotre župnih zborova po dekanatima. Rezultat tog dugoročnog nastojanja na razvoju crkvenog pjevanja u našim župama i podizanju kvalitete glazbenog aspekta liturgije, bio je na trenutke i mukotrpan, ali koji je, prema riječima vlč. Korace, i blagoslov jer su rezultati očiti. Iz godine u godinu zborovi su sve bolji i svake se godine pojavi neki novi zbor koji želi nastupiti, kaže vlč. Koraca. Na pet ovogodišnjih smotri nastupila su sveukupno 54 zbora, oko 1100 pjevača.

Susreti uobičajeno započinju pjevanjem psalama i pjesme sv. Ceciliji, a zaključno je ove godine na svim smotrama izvedena pjesma Okrunjena Majko Mila, posvećena Majci Božjoj Trsatskoj.

Na prvoj smotri, u nedjelju 8. studenog, u mjestu Vrh u Buzetskom dekanatu, okupilo se šest zborova iz Buzetskog i Pićanskog dekanata. Prvi je nastupio Župni zbor iz Buzeta koji vodi župnik Mario Žmak, oni su nastupili pjesmama „Ti put naš, život, istina“ i, iz grkokatoličke liturgije, „Sveti Bože“. Uslijedio je nastup 12 pjevača župnog zbora iz mjesta Račice koji vodi župnik Ivan Štoković, oni su otpjevali „De colores“ i papinsku himnu „Jekni pjesmo“. Potom su nastupili pjevači Mješovitog župnog zbora Navještenja Marijina iz Pićna koji su pod vodstvom zborovođe Antuna Aničića i uz pratnju orguljaša Brune Lukeša izveli Peranovu „Hvalite Gospoda“ i „Agnus Dei“ iz „Stare pićanske maše“. Četvrti je nastupio župni zbor iz mjesta Paz, oni su pod dirigentskom palicom zborovođe Karmen Brajuha svoje glazbeno umijeće pokazali pjesmama „O hostijo spasonosna“ i „Pravo lice“. Petnaest pjevača župnog zbora iz Gracišća, pod vodstvom Spomenke Mohorović, predstavilo se pjesmama „Budi tu“ i „Tebe molit Oče vječni“. Posljednji su nastupili domaćini, 23 pjevača Župnog zbora Uznesenja BDM, pod vodstvom župnika Ivana Štokovića koji su se predstavili troglasnom izvedbom pjesme „Majko ljubežljiva“ i „Sav raj te slavi, Kraljice“. Susret je završen zajedničkim složnim pjeva-

njem pjesme sv. Ceciliji i pjesme Majci Božjoj Trsatskoj „Okrunjena Majko mila“. Sljedeći je bio susret pjevača Vodnjanskog i Labinskog dekanata u Čepiću u nedjelju 15. studenog.

Drugi je susret održan 15. studenog u Čepiću, u župnoj crkvi Presvetog Trojstva, nastupili su crkveni zborovi Labinskog i Vodnjanskog dekanata. Sudjelovalo je 12 zborova, sveukupno dvjestotinjak pjevača. Prvi su nastupili domaćini, župni zbor Župe Presvetog Trojstva iz Čepića. Petnaest pjevača, pod vodstvom zborovođe Sandre Novaković, otpjevalo je „Velik si“ i „Uđite s hvalama“. Pjevači iz Gornjeg Labina, pod ravnjanjem Franka Ružića, nastupili su zajedno s nekolicinom pjevača iz Raše te izveli „Tebi pjevam“ i „Aleluja, tražite najprije“. Zbor Župe Rođenja BDM iz Raklja, uz zborovođu Klaudija Knapića i orguljaša Petra Bolkovića, izveo je „Ko košuta“ i „Zdravo, Djevo čista“. Župni zbor Sv. Filipa i Jakova iz Filipane otpjevao je, zajedno sa zborovođom Liljanom Miljan, „Oči u oči“ i „Vječnog raja“. Zbor Sv. Nikole iz Barbana predstavio se, pod vodstvom Deana Visintina, pjesmama „Veselo, braćo“ i „Marijo, o Marijo“. Zbor Gospe Fatimske iz Podlabina, vođen Ljiljanom Česnik, otpjevao je „O Gospe Sinjska“ i „Svoja ču koljena“. Pjevači zpora Sv. Petra apostola iz Marčane, koje vodi Goran Gabriel Braković, otpjevali su „Majko ljubežljiva“ i „Jeruzalem“. Župni zbor Sutivanac, vođen Helgom Vrh, otpjevao je „Na nebu moje duše“ i „Pjevaj aleluja Isusu“. Zbor iz Krnice predstavio se pjesmama „Zašto trpiš, Isuse mili“ i „Slavite Gospodina, aleluja“. Vodnjanski župni zbor „Egidije Bulešić“, pod vodstvom Ivane Pajković, predstavio se dojmljivim izvedbama: pjesmom „Uđite radosni u dom Gospodnjii“ i „Pastorella“. Župni zbor iz Kršana, s voditeljem Lorenom Jergović, otpjevao je „Ti Kriste kralj si vjekova“ i „Tvoj duh me ovija kao plašt“.

Župni zbor Presvetog Trojstva iz Svetе Nedelje, pod vodstvom Helge Vrh, otpjevao je „Gospo od Zdravlja“ i „O ljubavi ja pjevam“. Ženski zbor „Neo“, pastoralnog centra sv. Josipa u Labinu, pod vodstvom Nerine Ševrlica

Bolfan, izveo je pjesme „Naš Bog je velik“ i „Znak pobjede“.

Treći dekanatski susret zborova održan je u Puli u samostanu sv. Franje Asiškog, na blagdan sv. Cecilije, u nedjelju 22. studenog. Sudjelovalo je 13 zborova. Prvi su nastupili pjevači Župe sv. Pavla u Puli, vođeni Andrejom Angelinijem, otpjevali su „Zdravo Tilo“ i „Gloria in excelsis Deo“, uz pratnju violine i violončela koje su svirale Letizia Ulika i Anamarija Bukovnik. Na kraju svoga nastupa predstavnica zbora uručila je prof. Branku Okmaci, koji ih je pratio na orguljama, od strane zbora cvijeće kao čestitku za Biskupijsku priznanje koje je primio na blagdan sv. Maura, dan ranije.

Katedralni zbor pulske prvoštolsnice, pod vodstvom Patricije Šudetić, predstavio se pjesmama „Pater noster“ i „Panis Angelicus“. Dirigirala je Elena Roce. Zbor Gospe od Mora, vođen Danicom Benčić, uz orguljsku pratnju Branka Okmace otpjevao je „Naš dar“ i „Himna Gospe od Milosti“. Zbor Župe sv. Antuna, pod vodstvom Marije Hauser i uz pratnju Elene Roce, predstavio se Vidakovićevom Staroslavenskom misom. Fažanski župni zbor Sv. Kuzme i Damjana, pod vodstvom Mondine Gavočanov, otpjevao je pjesmu svojim patronima, koju je skladala zborovođa, te „Radujte se, kršćani“. Zborovi „Zvijezda Mora“ iz Banjola i „Sveti Lovro“ iz Premanture nastupili su zajedno, vođeni Nađom Martinić i uz violinsku pratnju Srećka Savertića. Otpjevali su „Dodata k meni umorni“ i „Kraljici mira“. Medulinski župni zbor, pod vodstvom Mirjane Grakalić, izveo je „Gospodine, daj dodī“ i „O dodī Stvorče, Duše svet“. Pjevači Župe sv. Josipa, pod vodstvom Jelene Orober Bastianić, predstavili su se pjesmama „Moj Isuse“ i „Ljubit ču te Isuse“. Župni zbor Sv. Ivana Krstitelja, uz zborovođu Anu Brajković, nastupio je pjesmama „Srećo moja“ i „Sv. Ani“. Župni zbor iz Štinjana, vođen Teom Mužić, otpjevao je psalam „Pokaži mi, Gospodine“ i „Znak pobjede“. Zbor crkve sv. Nikole iz Pješčane uvale predstavio se pjesmama „Marijo o Kraljice Hrvata“ i „O, Djevo Marijo“. Katedralna vokalna grupa, uz zborovođu Elenu

Župni zbor Čepić na susretu zborova u Čepiću

Zbor Župe Vrh na susretu zborova u Vrhу

Roce, izvela je Mozartovu „Lacrimosa“ i „Ti mene voliš“. Posljednji su nastupili domaćini, vođeni Anom Čuić Tanković, uz pratnju violine i gitare, pjesmama „Glas iz pustinje“ i Krajcarovom „Srična je ura“.

Zborovi Porečkog i Rovinjsko-kanfanarskog dekanata susreli su se u Svetvinčentu, u subotu 28. studenog. Nastupilo je 10 zborova. Uvodno se okupljenima prigodnim riječima dobrodošlice, u svjetlu lika bl. Miroslava Bulešića, obratio župnik domaćin vlč. Darko Zgrabić. Prvi je nastupio porečki Katedralni zbor, pod vodstvom Marka Ritoše, pjesmama „Tebe, Bože, hvalimo“ i „Kruh i vino“. Župni zbor iz Funtane, pod vodstvom dirigenta Zlatka Crnkovića, predstavio se pjesmama „Kruh andeoski“ i „Kriste, hvala Ti“. Treći su nastupili pjevači iz Tara i Vabriga, sa zborovođom Elidom Iskra izveli su „Bliže, o Bože moj“ i „Dona la pace“. Vrsarski župni zbor, pod vodstvom s. Benite Antolović, predstavio se pjesmama „Oče dobri“ i „S Krasote“. Župni zbor iz Rovinja, pod vodstvom Irene Turković, otpjevao je „Velik je Gospod“ i „Daruj nam mir“. Župni zbor Sv. Vital – Brig izveo je pjesme „Zdravo Marijo, sjajna zornice“ i „Ja nosim Isusa u srcu“. Župni zbor Župe sv. Silvestra iz Kanfanara izveo je „O Isuse naš pre-mili“ i „O Mariju, zvijezdo mora“. Župni zbor iz Žbandaja predstavio se pjesmama „Requiem Pie Jesu“ i „Kyrie“ iz Mozartove Mise brevis u D-duru. Župni zbor iz Svetog Lovreča nastupio je pjesmama „Iznad naših se poljana“ i „U sej vrijeme godišta“.

Posljednji su nastupili domaćini, svetvinčentski zbor, sa zborovođom Kristinom Leko, pjesmama „Prejasna Kraljice“ i „Majko ljubežljiva“. Iako nisu nastupili, smotri su nazočili i pjevači zbora iz Nove Vasi, Juršića te Zbor sv. Germana.

Posljednja smotra zborova održana je u Žminju, za Pazinski dekanat. Prvi od 12 zborova nastupio je Župni zbor Stari Pazin zajedno s grupom mladih pjesmom „Zrno vjere“, uz zborovođu Janoša Fehera i orguljaša Bruna Gortana. Nakon njih iz iste je župe nastupio dječji zbor koji vode Vesna Drnidić i Daniel Bogešić, otpjevali su „Mi želimo uzdići Isusa“. Drugi se predstavio župni zbor u iz Motovuna pjesmama „Pobjedni dan slavimo“ i „Daj nam svima Duha Svoeg“. Zbor vodi Daniel Dražić. Zbor iz Kringe, pod ravnateljem Mladenke Fabri, izveo je „Ko košuta“ i „Pristupite vjerni“. Zbor iz Motovunskih Novaka, pod vodstvom Marine Srdoč, izveo je „Djevice oj kruno slave“ i „Ti si silni“.

Beramski župni zbor, koji vodi Marijan Gortan, otpjevao je „Neka cijeli ovaj svijet“ i „O Bože nisam vrijedan“. Zbor iz Trviža predstavio se pjesmama „Ubi caritas“ i „Skriven u bijeloj hostiji“, pod vodstvom zborovođe Tonija Brajkovića. Župni zbor iz Rakotula otpjevao je pjesmu „Gospe ribara težaka“ i „Molitva“. Grdoselski župni zbor pred publiku je donio pjesme „Krist na žalu“ i „Cesta“, pod vodstvom Ines Drndić. Zbor iz Kašćerge, pod vodstvom Dajane Hrvatin, otpjevao je „Tebe tražim“ i „U noći zvjezdanoj“. Zbor iz Karođbe, koji vodi Maja Močibob, predstavio se pjesmama „Na nebu moje duše“ i „Samo Bog je ljubav moja“. Župni zor iz Svetog Petra u Šumi izveo je „Pozdravljeni budi“ i „Slava“, pod vodstvom Mauricija Zovića i uz orguljsku pratnju Hijacinte Macuka. Smotru su zaključili domaćini, Župni zbor sv. Mihovila iz Žminja, pjesmama „Sav raj te slavi“ i „Žminjski turan“, pod vodstvom Andjele Damijanić.

Na pet ovogodišnjih smotri nastupila su sveukupno 54 zbora, oko 1100 pjevača. (G. Krizman)

Vlč. Rudi Koraca

Sa susreta u crkvi Sv. Franje u Puli

Zbor mladih Sv. Franje

Zbor Župe Svetvinčenat na susretu u Svetvinčentu

Žminjski župni zbor na susretu u Žminju

Hrvatski istarski preporoditelji ŠIME KURELIĆ

Dr. Šime Kurelić bio je jedan od najistaknutijih političkih i javnih djelatnika Istre u burnome razdoblju kraja 19. i prvih dva desetljeća 20. stoljeća.

Šime Kurelić rođen je u Pićnu 28. listopada 1864. godine. U knjizi stanja duša župe Pićan nalazimo ga upisanoga kao Simon Eugenius (Eugen) Curellich. Rođen je u obitelji Antuna i Marije rodene Sfić. Šira obitelj Kurelić bavila se trgovinom, a dio članova isticao se i u javnom životu istarskoga područja te pripada redu istaknutijih hrvatskih preporoditelja. Šimin otac uspješno je trgovao gradevinskim materijalom pa je obitelj omogućio bezbrižniji život.

Osnovnoškolsko obrazovanje mladi Kurelić stekao je u rodnom mjestu, obitavajući u obiteljskoj kući smještenoj u središtu mjesta, nedaleko crkve i općinske zgrade. O njegovu srednjoškolskome obrazovanju postoji nedoumica. Naime, podatci koji dolaze iz same obitelji kazuju nam da je gimnaziju pohađao u tadašnjoj Rijeci, dok se u ranijim radovima raznih autora navodi kako je završio gimnaziju u Pazinu s njemačkim nastavnim jezikom. Izvor drugonavedenoga podatka jesu školske knjige, u kojima se spominje izvjesni «Simon Curellich aus Pedena». Nakon gimnazije odlazi na studij prava u Graz i Padovu te stječe i doktorat. Po završetku studija dolazi u Pazin gdje otvara odvjetnički ured. Zasniva vlastitu obitelj: oženio se Antonijom (Anticom) Tomićić iz ugledne obitelji iz Voloskoga. Mlada se obitelj nastanila u Pazinu, najprije u iznajmljenoj kući, a onda u novoizgrađenoj za veliku obitelj sa šestero djece.

Aktivan u političkome životu

Bio je veoma aktivan i u političkome životu. Iстicao se te je 1898. g. izabran za poglavaru pazinske općine, i to u više navrata, sve do 1918. godine. Izbor je proveden na drugoj sjednici zastupstva općine 14. srpnja 1898., i to na prijedlog dotadašnjega općinskog čelnika, inače Kurelićeva prijatelja i višegodišnjega suradnika, Dinka Trinajstića. Uz još jednoga njihova prethodnika, odvjetnika dr. Antu Dukića, tadašnji politički krugovi navedenu su dvojicu ubrojili u pazinski načelnički trolist. Taj časni naziv zaslužili su uspješnim djelovanjem, u skladu sa stajalištima biskupa Jurja Dobrile, Dinka Vitezića te pripadnika istarskoga trolista – Matka Mandića, Vjekoslava Spinčića i Matka Laginja.

Ono po čemu Kurelića pamte njegovi suradnici jest zavidna komunikativnost, stručnost i hrabrost da učini određene korake koje se drugi nisu usudili. Tako se hvatao u koštac s brojnim problemima, o čemu postoje podaci u zapisnicima sjednica vodenima od 1898. do 1914. godine. Riječ je o stvarima koje su imale veoma velik značaj za samu pazinsku općinu i njezine podopćine, poput gospodarskih i infrastrukturnih problema, primjerice, izgradnje putova, vodovoda, stambenih i drugih objekata; tu su, zatim, poljoprivredna pitanja, uređenje samih naselja, školska

te kulturna problematika, koje su bile važne u doba hrvatskoga narodnog preporoda – prije svega, otvaranje osnovnih i različitih srednjih škola, kao i popravak i dogradnja školskih zgrada, prilozi za zapošljavanje učitelja, opremanje škola, itd. Važan problem predstavljalo je i rješavanje zdravstvene problematike, ali i one financijske, poput proračuna koji je trebao pokriti sve navedeno. Veliku pažnju pridavali su i socijalnim pitanjima. Tako su Kurelić i njegovi kolege političari vodili računa o socijalno ugroženim građanima, pružajući im pomoć na mnoge načine, prije svega isplatom socijalne pomoći, stipendirajući obrazovanje marljivih učenika i sl. Osim vođenja općine, Kurelić se okušao i u parlamentarnome životu Istre pa je tako bio zastupnik Pokrajinskoga sabora u Poreču. Onamo je bio izabran na listi u 6. izbornoj jedinici, koja je obuhvaćala Pazin, Labin i Plomin. Na sjednicama Sabora veoma je uspješno zastupao želje Istrana, zalažući se za rješavanje gorućih pitanja kojih je bilo mnogo. U određenim mandatima sudjelovao je i u radu odbora, primjerice, Financijskoga i Pomirbenog, surađujući tom prigodom s Đurom Červarom, dr. Matkom Laginjom i dr. U saborskome mandatu postignutome na izborima 1914. godine dobio je mjesto podpredsjednika Kluba hrvatskih i slovenskih zastupnika. Saborski zapisnici svjedoče kako je Kurelića resila velika borbenost prigodom rasprava, primjerice, u raspravi oko uporabe hrvatskoga i talijanskog jezika u radu parlaminta, u kojoj je bio aktivno uključen. U tome je vremenu značajna bila i njegova suradnja s brojnim drugim parlamentarnim zastupnicima, primjerice, s dr. Dinkom Vitezićem. Relativno miran politički i građanski život kojim je živio sa svojom mnogobrojnom obitelji, utihnuo je početkom Prvoga svjetskog rata. Nepogode su sa sobom donijele pad gospodarske djelatnosti, čija je posljedica bila nestašica hrane i velika glad, a onda i nesnosne zdravstvene prilike. Kurelić se kao gradski čelnih ipak uspio nositi s ratnim nevoljama trudeći se svim sivilama pomoći svojim sugrađanima. Značajan je u tome razdoblju i posjet tadašnjega cara Karla Istri i Pazinu. Kurelić ga je tom prigodom dočekao s ostalim predstvincima vlasti, kao i predstvincima niza društava koja su djelovala u gradu. Izuzetno teško razdoblje za njega i njegovu obitelj nastupilo je u studenome 1918. godine, kada u grad ulazi talijanska vojska. Novouspostavljenoj talijanskoj vlasti Kurelić kao nekadašnji uspješan politički i javni djelatnik nije bio po volji. Vrlo su brzo krenuli njegovi progoni, koji su kulminirali Kurelićevom internacijom na Sardiniju. Neposredan događaj internaciji bio je sukob s predstvincima nove vlasti u trenutku kada su krenuli skidati hrvatsku zastavu sa zgrade u kojoj je dotad bio smješten kotarski kapetanat. Braneći micanje hrvatske zastave, Kurelić je bio napadnut od strane talijanskih vojnika i pristaša nove vlasti. Postojala je čak i namjera da ga se ubije. Ipak, do toga nije došlo; spasili su ga upravo talijanski vojnici, svjesni činjenice da bi njihov veoma loš odnos s lokalnim stanovništvom još više bio narušen Kurelićevim težim ranjavanjem ili pak ubojstvom.

Nepoćudan za novu talijansku vlast

Nova talijanska vlast nije dala mira ni njegovoj obitelji držeći ih pod stalnom prismotrom. Obitelj je trpjela stalna uznemiravanja, a u jednome se trenutku vojska uselila u prizemlje njihove obiteljske kuće. Početkom 1919. godine, nakon što je u više navrata bio ispitivan u policiji, Kurelić je upućen u konfinaciju, zajedno s drugim tadašnjim hrvatskim političkim i javnim djelatnicima koje je tadašnja nova talijanska vlast ocijenila kao eventualnu opasnost. U internaciji je proveo od 27. siječnja 1919. do 24. prosinca iste godine, i to na Sardiniji u selu Lanusei. Obitelj se imao mogućnosti javljati dopisnicama, pisanim na talijanskome jeziku. U njima govorio o svojemu zdravstvenome stanju, upućuje im pozdrave, zanima se za njihovo stanje i za prilike u Istri. Boravak u internaciji ostavio je negativne posljedice na Kurelićevo zdravlje. Pojavile su se srčane smetnje, obolio je od malarije te nekih manjih oboljenja. U međuvremenu, Kurelićeva se supruga obraćala Ministarstvu unutrašnjih poslova Kraljevine Italije u Rimu te Generalnom civilnom komesarijatu u Trstu kako bi ishodila njegovo puštanje. U početku nije imala uspjeha, ali krajem prosinca vlasti su naredile njegovo puštanje. Po povratku u Pazin nastavlja djelovanje, koje je bilo ometano njegovim ozbiljno narušenim zdravljem. Doživio je srčani udar, nakon čega odlazi na liječenje u Trst. Ondje je preminuo 3. lipnja 1921. godine. Pokopan je na mjesnome groblju u Voloskome. Na njegovu su pogrebu uz brojnu obitelj nazočili i brojni prijatelji i političari, ali i lokalni vološćanski puk koji ga je u mnogočemu cijenio. Pogreb je obavljen pod strogom kontrolom policije.

Angažiran u više kulturnih i društvenih udruga Pazina i Istre

Uz primarnu odvjetničku i političku djelatnost, Kurelić je bio veoma aktivan u društvenome životu grada. Angažirajući se u više kulturnih i društvenih udruga Pazina i Istre, dao je velik doprinos u njima, bilo kao predsjednik, dopredsjednik ili kao član njihovih upravnih tijela. Uz ostalo, bio je i članom Političkoga društva «Edinost» i Izvršnoga odbora Čačkoga pripomoćnog društva koje je osnovano u Pazinu, a na čijem je čelu bio Kurelićev prijatelj Dinko Trinajstić. Društvo je pružalo pomoć učenicima pazinske gimnazije i studentima istarskoga područja. Tu je i angažman oko Družbe sv. Ćirila i Metoda za Istru, i to na dužnosti predsjednika pazinske podružnice toga društva. Bio je i osnivač i prvi predsjednik Gospodarskoga društva koje je u Pazinu osnovano 1900. godine, ali i u mnogim drugim udrugama. Važna je njegova uloga i oko djelovanja Čitaonice u Pazinu. Po njezinu osnutku 1897. godine, Kurelić postaje njezinim predsjednikom, obavljajući tu funkciju do 1902. godine te kratko vrijeme nekoliko godina kasnije. Više je godina bio i član njezina Upravnoga odbora. U tome je svojstvu bio aktivnim sudionikom mnogih društvenih i kulturnih aktivnosti Pazina, njegove okolice te Istre u cijelini, promičući pismenost i hrvatsku kulturu. U njegovo je doba osnovano i više talijanskih ustanova i društava, od onih gospodarskih, preko kulturnih prosvjetnih, pa i političkih. Dr. Šime Kurelić bio je jedan od najistaknutijih političkih i javnih djelatnika Istre u burnome razdoblju kraja 19. i prvih dvaju desetljeća 20. stoljeća.

Adventski ZEMI u znaku Godine milosrđa

Ovogodišnji je adventski ZEMI – Zajednička euharistija mladih Istre – održan u Župi Gospe Fatimske u Donjem Labinu, prve nedjelje došašća, 29. studenog. Sve je okupljene na početku pozdravio domaćin, župnik te župe vlč. Blaž Bošnjaković. Susret je započeo prigodnim razmatranjem na temu duhovnih i tjelesnih djela milosrđa koje je izrekao predstojnik dijecezanskog Katehetskog ureda vlč. Luka Pranjić. Nakon prigodnog uvoda o Godini milosrđa, etimološkim pojašnjenjem milosrđa prema korijenima u grčkom i latinskom jeziku predavač je istaknuo da je milosrđe nadasve čin, a ne samo osjećaj milosrđa. Nadalje, da bismo mogli drugima iskazati milosrđe, mi same moramo spoznati da trebamo milosrđe, jer dok to ne uvidimo, naše srce ostaje prazno. Milosrđe je čin, djelo, a svojevrsna 'baza' za tjelesna djela milosrđa nalazi se u zapisu Matjejeva evanđelja: „Što god učiniste jednom od ove moje najmanje braće, meni učiniste!“ (Mt 25, 45) I, rekao je predavač, bitno je reći da dobri nisu bili nagrađeni zbog nečinjenja zla, već zbog činjenja dobra, potrebno je, dakle, ne samo čuvati se grijeha, već je temeljno konkretizirati milosrđe upravo djelima. Vlč. Pranjić je u nastavku kratko pojasnio svako od tjelesnih i duhovnih djela milosrđa. Zaključio je napomenom da djela milosrđa trebamo izvršavati ako se milosrđu nadamo te podsjetio da je pogrešno spiritualizirati tjelesna djela milosrđa, odnosno naglašavati njihovu duhovnu interpretaciju, naprimjer, tumačeći da „gladnoga nahraniti“ znači pružiti duhovnu hranu. Nakon kateheze okupljeni su imali prigodu pristupiti sakramentu pomirenja za što je na raspolaganju bilo više svećenika. Uslijedilo je misno slavlje koje je predvodio ovogodišnji mladomisnik vlč. Želimir Bagavac. Govoreći o početku vremena došašća predvoditelj je, u kontekstu adventskog isčekivanja, naglasio važnost nadanja u kršćanskom življenu. Progovorio je i o nadolazećoj Godini milosrđa prisposobom o milosrdnom ocu, naglasivši da koliko mi čekamo Njega, toliko više On čeka nas i podiže naš pogled prema sebi, nadajući se da ćemo, povratkom Njemu, u obraćenju, svaki ponaosob imati bolju godinu od prethodne. Homiliju je zaključio, kako je rekao, najstarijom kršćanskom molitvom „Maranatha“: „Dodi, Gospodine Isuse.“

Nakon misnog slavlja susret je nastavljen druženjem u prostorijama obližnje Osnovne škole „Ivo Lola Ribar“. Na susretu su najbrojniji bili mlađi iz Pulskog dekanata, a susret je glazbeno animirao Zbor mlađih „Svjetla vjere“ iz pulskih Župe sv. Antuna Padovanskog. (www.biskupija-porecko-pulsa.hr)

Katolička crkva u Istri u vrijeme fašističkog i komunističkog totalitarizma (1920. – 1990.) – Progoni i stradanja

ODNOS FAŠISTIČKOG REŽIMA PREMA KATOLIČKOJ CRKVI U ISTRI

Dolaskom fašizma na vlast radikalna talijanizacija trebala je zahvatiti sva područja života lokalne zajednice u Julijskoj Veneciji, uključujući i onaj crkveno-vjerski. Naime, vjerski obredi na staroslavenskom i na hrvatskom jeziku nisu imali samo usko religiozni značaj, nego širi društveni i identitetski zbog čega su bili predmet napada talijanskih liberala u 19. i na početku 20. st. Fašizam je te napade učinio samo izravnijima i brutalnijima.

Istarski biskupi i fašistički režim
Tršćanski i koparski biskup mons. Andrija Karlin, Slovenac rođen u Staroj Luki, Općina Škofja Loka (Ljubljanska biskupija), zbog svojih jasnih i javno iznošenih proaustrijskih stavova našao se se na meti talijanskih iridentističkih krugova još u vrijeme rata. Pod pritiskom istih krugova morao se povući s mjesta tršćanskog ordinarija. Na Karlinovo je mjesto Sveta Stolica imenovala Angela Bartolomasiju, vojnog biskupa, Talijana iz Piacenze. Suočen sa sve brutalnijim napadima lokalnih fašista na slovenske i hrvatske svećenike napisao je 2. kolovoza 1921. podugačko pismo papi Benediktu XV. o nasilju fašista prema kleru u Istri. Iako je ovo pismo imalo prepoznatljiv odjek kod Svetе Stolice, Bartolomasijeva nastojanja da barem ublaži fašističke napade na njegove „slavenske“ vjernike i svećenike, nisu dala rezultata. Zbog toga se 1922. odrekao mjesačnog tršćanskog i koparskog biskupa, nakon čega je imenovan biskupom u Pinerolu u Italiji.

Bartolomasijev naslijednik Alojzij Fogar, iako Talijan, odlučno se suprotstavljaо nastojanju fašističke vlasti da upregne Cr-

kvu u svoja politička kola. Branio je pravo hrvatskih i slovenskih svećenika na materinski jezik u Crkvi. Nakon višestrukih pritisaka i sukoba s tršćanskim prefektom Carlom Tiengom, koji nije prezao ni od zabrane bogoslužja na hrvatskom i slovenskom jeziku, Fogar se povukao s mjesta tršćansko-koparskog biskupa godine 1936. godine. Bila je to zapravo posljedica dogovora Vatikana i talijanske fašističke vlasti. Prvi će privoliti Fogara na povlačenje, a vlast će zauzvrat smijeniti prefekta Tiengu.

Nakon Fogarova odlaska, tršćanskim i koparskim biskupom imenovan je tadašnji riječki biskup Antonio Santin, Talijan rođen u Rovinju. Početnu je svećeničku formaciju prošao u koparskom sjemeništu čiji su gojenci pohađali talijansku gimnaziju i bili odgajani da uz vjersku pouku u istarskim župama šire i talijanski duh. Teologiju je studirao u Gorici, gdje je izbliza mogao promatrati nacionalne prijepore između talijanskih i „slavenskih“ bogoslova. Pod utjecajem liberalnog stereotipa „o slavenskom popu politikantu“, Santin će kao biskup, najprije riječki, a potom tršćanski i koparski, formirati svoj odnos prema nacionalnom radu svojih „slavenskih“ svećenika. I dok talijanska historiografija ističe Santinovo zauzimanje za „slavensko pitanje“ i njegovo ukazivanje na nepravde koje vlast čini prema Slavenima, hrvatska i slovenska potencira nepravde koje je biskup učinio prema Hrvatima i Slovincima, sve do optužbi za nacionalizam i profašističko djelovanje.

Porečki i pulski biskup Trifun Pedezolli nije se mijesao u politiku, u smislu izravne obrane nacionalnih prava svojih „slavenskih“ vjernika, što mu je osiguralo dugotrajan i miran boravak na katedri sv. Maura u Poreču, sve do smrti 1941. godine. Zanimljivo je njegovo opažanje o

početcima fašizma u Istri iznjeto u izvješću Svetoj Stolici 1921. godine: „Kako po cijeloj Italiji, tako se i u Istri pojavilo udruženje fašista. Kao izliku za svoj rad navode veliku brigu za spas nacije. Međutim, posve je jasno kako su duboko pali odbacivši svaku umjerenost i vjeru (...) kod nas su planuli protiv onih za koje sumnjuju da gaje neku sklonost prema Jugoslaviji.“

Hrvatsko svećenstvo u obrani nacionalnog identiteta svojih vjernika

Godine 1923. Prefektura u Puli izradila je popis od 42 nepouzdana svećenika („preti infidi“), s kvalifikacijom zbog koje se smatraju nepouzdanima. Neki su označeni kao potencijalni neprijatelji, spremni u svakom trenutku izdati talijanske interese, iako su u odnosu na novonastalu situaciju dosta pasivni. Kod nekih je otkriveno potajno protutalijansko djelovanje, dok su neki optuženi kao otvoreni neprijatelji talijanske stvari, zbog čega im je uskraćeno talijansko državljanstvo. Bez talijanskog državljanstva nisu mogli od biskupa dobiti dopuštenje za obavljanje svećeničke službe. Uskraćivanje državljanstva bila je jasna poruka svećenicima da potraže nekoga drugog biskupa izvan Istre, a u slučaju neprihvatanja takvog rješenja, vlastima je otvarana mogućnost njihove konfunicije. Slični su popisi napravljeni godine 1925., 1926., 1931. i 1932. Posebno je zanimljiv onaj iz 1931. – na popisu je 30 svećenika Tršćansko-koparske i Porečko-pulske biskupije uz čija se imena nalazi kvalifikacija njihova otvorena prohrvatskog djelovanja, što je, u percepciji talijanske vlasti, samim time bilo i protutalijansko djelovanje.

Ovdje ćemo spomenuti dva klasična primjera optužbi na račun hrvatskih svećenika. Matija Kurelić, župnik u Novakima

(Pazinski dekanat), u izrazito hrvatskoj sredini, optužen je zbog toga što otvoreno pokazuje svoje hrvatske osjećaje, održava stalne kontakte s Leopoldom Jurcom, župnikom u Trvižu, eksponentom i organizatorom pazinskog hrvatstva. U propovijedima se služi samo hrvatskim jezikom iako se prije rata u selu govorilo i talijanski. Šime Frulić, župnik u Grdoselu kod Pazina, također hrvatskoj župi, opisan je kao vatreni kroatofil i protivnik talijanizacije svojih župljana Hrvata. U propovijedima je zabranio pohađanje tečaja talijanskog jezika za odrasle. Iako, navodno, u župi svi znaju talijanski, župnik Frulić nedjeljne propovjedi drži samo na hrvatskom jeziku, na istom jeziku drži župni vjeronauk za djecu. Također širi knjige „na stranom jeziku, *in lingua straniera*“, zbog čega je kažnjen novčanom kaznom od 500 lira. Kao hrvatski nacionalist Frulić je svrstan u, po državu, „opasne osobe“.

U prvom je broju *Pučkog prijatelja* za godinu 1924. izašao proglaš o osnivanju Društva sv. Mohora za Istru. Na prijedlog beramskog župnika Josipa Grašića, inicijatora osnivanja Društva, da bi se izbjegli problemi s državnom administracijom oko dobivanja dopusnice, ali i zbog nezavidne finansijske situacije, Društvo sv. Mohora za Istru u početku je djelovalo kao podružnica Goričke Mohorjeve družbe. Na brzo i formalno osamostaljenje Društva sv. Mohora za Istru utjecala je tršćanska policija svojim traženjem da joj Milanović dostavi popis članova Društva. Svjestan da bi državna vlast mogla zabraniti rad Društva kad bi se ono prijavilo kao javna ustanova, Milanović je, potaknut primjerom Goričana, u pravila Društva stavio da se radi o bratovštini. Za bratovštinu kao crkvenu ustanovu nije trebalo tražiti dopuštenje vlasti, bilo je dovoljno odobrenje mjesnog biskupa. Pravila je tršćansko-koparski biskup Alojz Fogar odmah odobrio pa je Društvo sv. Mohora za Istru, na talijanskom kao Sodalizio San Ermacora per Istria (Bratovština sv. Mohora za Istru), moglo i formalno započeti samostalni rad.

Dugogodišnji predsjednik, tajnik i blagajnik Društva ovako je ocijenio njegovu izdavačku politiku:

„Mi nismo nikad išli za tim da izdajemo originalna i umjetnička djela koja bi resila knjižnice, bogatila narodnu književnost i donosila nam priznanja i pohvale naobraženih ljudi. Sve je to za nas bio luksuz, koji si mi nismo htjeli priuštiti. To smo prepustali slobodnom dijelu našeg naroda u Jugoslaviji. Nama koji smo živjeli pod tuđim jarmom, bilo je pred očima samo jedno: da budu naše knjige pomoći narodu u njegovoj borbi za opstanak. Zato nam je bilo milije pretiskati koju staru knjigu koju će naši seljaci veselo čitati, negoli izdati koje novo, originalno, pa makar i umjetničko djelo, za koje naš narod ne bi mario. Htjeli smo priučavati narod na čitanje, pružiti mu utjehu u nevoljama i progonima, odgajati ga u čudoređu i čvrstoći karaktera i podučiti ga praktičnim potrebama života. Radi toga smo nastojali da budu svetomohorske knjige za naše pučanstvo privlačne, pučki pisane, odgojne i poučne.“

Blagoslov zvona u Borutu

Unedjelju 22. studenog 2015. svečanom svetom misom u crkvi Sv. Mihovila u Borutu zahvalilo se Bogu za nabavu jednog velikog zvona (uz postojeće jedno manje), te postavu i elektrifikaciju oba zvona. Blagoslov zvona i svečanu svetu misu predvodio je biskup u miru mons. Ivan Milovan, uz župnika vlc. Marijana Pamića. Župnik je zahvalio na svesrdnoj i nesebičnoj finansijskoj pomoći župljanim Boruta, Općini Cerovlje, Istarskoj ciglani i drugim donatorima, uz poruku da nas zvuk zvona poziva na prekid rada i molitvu.

Biskup je čestitao župljanim na velikoj investiciji za tako malu župu i zaželio im da ih zvona svakoga dana 3 puta podječaju na najveće otajstvo vjere, na utjelovljenje Sina Božjega, koje se dogodilo po anđelovu navještenju Blaženoj Djevici Mariji: „Andeo Gospodji navijestio Mariji...“. Bilo Bogu i ljudima na čast i slavu!

PULA *Pred ispunjenom Katedralom nastupili Jacques Houdek, Bruno Krajcar, Mila Soldatić i Mirta Kršnik.*

Jacques Houdek, sjajan glas hrvatske glazbene scene, održao je u pulskoj pravoslavni koncert koji je publika po odazivu očito s radošću dočekala, a po reakcijama i veoma dobro primila.

Koncert je otvorio pulski kantautor Bruno Krajcar s nekoliko svojih uspješnica duhovne glazbe s različitih albuma, isprepletenih s adventskim pjesmama u prilagodenu aranžmanu. Otpjevao je pjesme „Blagoslov“, „Katarina“, „Zornice“, adventsku pjesmu „Zlatnih krila“ i zatim „Sveti Nikola“. U znak sjećanja i kao molitvu za nedavno preminulog prijatelja i kolegu Arsena Dedića otpjevao je pjesmu „Za nas“, koju je svojevremeno snimio s njim u duetu. Veoma zanimljivu englesku inaćicu pjesme „Tri kralja jahahu“ otpjevala je, uz Krajcarovu klavirsku pratnju, mlada nada istarske glazbene scene Mirta Kršnik. Krajcar je svoj dio zaključio svojevrsnom koncertnom praizvedbom svoje nove pjesme „Velim život“ koju, kako je rekao, namjerava snimiti s Marijom Husar

Rimac. Nakon „Zornica“ još jednu pjesmu s albuma *Hommage Mati Baloti*, „Daleki dom“, Krajcar je predstavio publici glasom mlade uspješne sopranistice Mile Soldatić, koja je publici podarila i superiornu izvedbu talijanskog klasika „Caruso“. Krajcar je svoj blok zaključio pjesmom „Vino“.

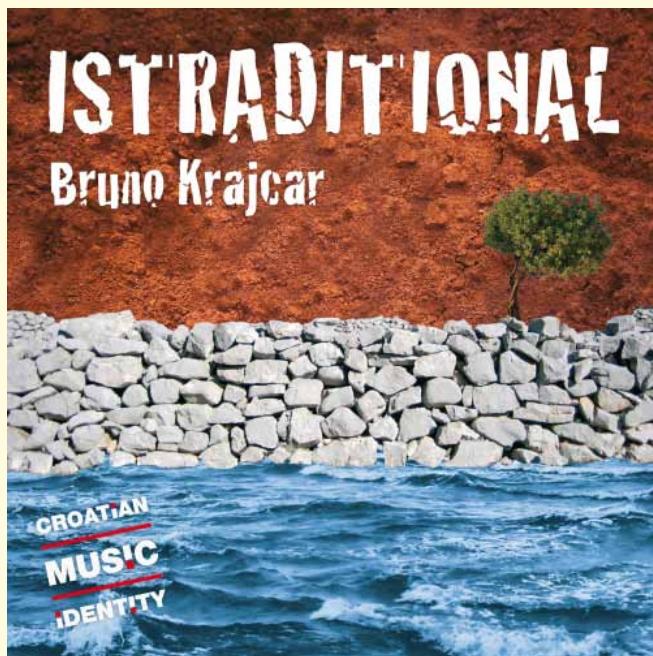
Neposredna komunikacija s publikom

Publika je smjenu na pozornici dočekala gromoglasnim pljeskom, a Houdek je od samog početka uspostavio toplu neposrednu komunikaciju s publikom, posebno s najmlađima koji su se, u maniri gorljivih obožavatelja, posve približili scenskom prostoru. Houdek je svoj dio započeo engleskom verzijom poznate latinske pjesme „Venite adoremus“ i „O Come let us adore Him“ te nastavio jednom moćnom izvedbom arije „Gloria in excelsis Deo“. Nakon „Merry's Boy Child“, „My Lord has come“ i „O Holy night“, Houdek je raspjevao publiku kolopletom tradicionalnih hrvatskih božićnih pjesama: „Veselje ti navješćujem“, „Djetešće nam se rodilo“, „Kyrie Eleison“, „Veseli se Majko Božja“, „U to vrijeme godišta“ i „Svim na zemlji mir,

veselje“. Svjetskim božićnim uspješnicama Houdek se vratio pjesmama „Have Yourself A Merry Little Christmans“, „Christmas Song“. Najmanje je posebno razveselila i animirala pjesma „Zvončići“, a o nekim prošlim vremenima, onima malo starijima, progovorile su pjesme „Na Badnju noc“ i „Bijeli Božić“. Houdeka je na klaviru pratio Goran Kovačić. Izvođači su publici podali zajedničku hrvatsko-englesku verziju pjesme „Tiha noc“, a zaključnu pjesmu „Radujte se, narodi“ publika je zdušno prihvatala i ponijela svojim kućama kao jedan mali dragi dio adventske priprave na svetkovinu Rođenja Gospodinova. Adventski je koncert u pulskoj pravoslavni uz sjajna glazbena imena domaće glazbene scene postao prepoznatljiv dio projekta „Prosinc u gradu“. Pulski je „Advent u Katedrali“ dosad ugostio Tedija Spalata, Davora Radolfija i Marka Tolju. Ulaz se nije naplaćivao jer je koncert zamišljen kao „poklon Grada i Turističke zajednice grada Pule građanima Pule u povodu Božićnih blagdana“. Po završetku koncerta druženje je nastavljeno na Trgu sv. Tome ispred Katedrale, uz fritule i kuhano vino. (www.biskupija-porecko-pulska.hr)

Novi CD Bruna Krajcara

Ovih je dana u izdanju Aquarius records objavljen novi nosač zvuka Bruna Krajcara pod nazivom Istraditional. Sam nam naslov otkriva što bi po prilici CD trebao sadržavati - istarsku tradicionalnu glazbu - to jest možemo očekivati nekakve obrade istarskih napjeva ili tome slično, no, ovaj je CD pravo osvještenje u moru svakojakih glazbenih produkcija i izdanja i hvalevrijedan glazbeni proizvod, te, vrijedi spomenuti, najljepši glazbeni božićni poklon na našoj sceni. Ovaj nam nosač zvuka donosi zaista novi pristup i način obrade poznatih nam istarskih tradicionalnih folklornih napjeva (*Puna je Pula, Spod mi Raklja sela, Brkica* itd.). Osobno sam bio skeptičan kad mi je Bruno prije više mjeseci govorio o projektu na kojem radi jer se upustio u podosta rizičan posao kojemu rezultat može biti prosječnost ili možda samodopadnost, a izuzetno teško nam može donijeti novine u glazbenom ili muzikološkom smislu - no, prevario sam se. Kao lajtmotive na kojima je temeljio vlastite razrade Bruno uzima nekoliko taktova pojedinog napjeva te stvara potpuno novi svijet i daje starom napjevu drukčiji život. Autor nije ostao u kalupima ubičajenog tonskog sloga i aranžerskog pristupa već smiono poseže za latino ritmovima i spaja ih s elementima određenog tipa istarske ljestvice što rezultira neuobičajenim glazbenim proizvodom na kome mu mogu kolege pozavidjeti. Stvara on tako izuzetne, isprepletene, melodische linije, bilo da se poslužio vokalom ili pak nekim instrumentom, zadržava i pojačava atmosferu koju, sama po sebi, ima istarska ljestvica, no, ovaj puta obogaćena, kompleksna i ugodna na jedan nov način. Nadahnuti aranžmani, brilljantne melodische linije i improvizacije, odmjerena uporaba kako bi vokala tako i instrumentalne podloge natjerat će vas da, po odslušanom materijalu, ponovno krenete ispočetka kako bi nanovo otkrivali mnoge skrivene kutke u ispreplitanju brojnih koloratura. Bruno je za ovaj projekt odabrao niz vrsnih suradnika, pomno odabralih za svaku pojedinu skladbu, znajući dobro što će postići i mogu reći da je taj odabir bio pogoden. Glazbeni znalci i sladokusci neće ostati ravnodušni slušajući saksofonske dionice Denisa Razumovića ili one na gitari Alena Spade i Bore Lukića, jednako tako slušatelj će biti u dilemi da li mu se više sviđa pjevanje Alena Vitasovića ili Tamare Obrovac. Klapa Teranke i Putokazi briljiraju. Ostali članovi koji su surađivali na ovom albumu odradili su posao vrlo profesionalno i znalački. Posebno valja istaknuti i tehničku stranu kao što je glazbena produkcija i kvaliteta zvuka te vrijedi spomenuti da su svi snimci izuzetno dobri (snimano je u različitim studijima) a mastering je

napravljen, po meni, besprijeckorno. Zvučna je slika ujednačena i ugodna. CD je opremljen knjižicom s 24 stranice u kojoj se nalaze svi originalni tekstovi pjesama, te prijevodi na engleski jezik. Zatim su tu još tri teksta (sva tri su također prevedena); *Istarski kanat kao hrvatski blues*, Bruna Krajcara, *Bruno!*, Pere Gotovca te *Bruno Krajcar - Istraditional*, Dušana Prašelja - iz ovog potonjeg citiram "Tu i takvu originalnu narodnu temu snimio je Bruno i obradio je u jazz izrazu s pjevanjem uz instrumentalni sastav. U obradi zadržao je originalni narodni tekst te je uz svoje pjevanje i gostujućih glazbenika u improviziranom načinu stvorio deset bisera hrvatske suvremene glazbe. Izvanredan je i interesantan Brunov postupak koji je u svakom od stavaka uvrstio originalni dvopjev da bi slušatelju omogućio doživjeti originalnu istarsku "notu" koju je zatim znalački obradio! Prvi je to takav primjer u hrvatskoj glazbi. Bravo Bruno!"

Iako se u svim obradama služio slobodnim harmonijama u većini njih prevladava istarski duh upotrebom frigijske kadence u unisonu ili oktavi. U ovih deset glazbenih djela posebno su interesantna dva "a cappella" stavka: "Ne zna Tone" i "Balun" koji upućuju da se i u modernom slogu može autohtonu izraziti."

Na CD-u se nalazi 10 skladbi, prije svakog broja možemo čuti oko pola minute originalnu izvedbu koja je Brunu poslužila kao lajtmotiv. Prijevode tekstova napravila je Ivana Marinić, tehnički asistent Nina Perić Dešić, grafičko oblikovanje David Ivić, mstering Perica Šuran a producenti su Marijan Jelenić, Aldo Spada i Bruno Krajcar. Preporučujem! (David Ivić).

Nova knjiga duhovne poezije

Nedavno je iz tiska izšla zbirka duhovnih pjesama Josipa Pina Klarića pod nazivom "Pod sjenom Svetoga Vida". Knjiga je to koja nam donosi 63 pjesme na gračaškom čakavskom idiomu i na standardnom hrvatskom jeziku. Josip se pisanjem bavi posljednjih 5-6 godina i do sada je objavio 3 zbirke pjesama. Sudjeluje na mnogim susretima pjesnika u Istri i diljem Hrvatske. Redovno nastupa na susretima posvećenim duhovnom pjesništvu u Križevcima te je u 2014. dobio i prvu nagradu za pjesmu "Moja domovina". Recenziju knjige napravio je Aldo Sinković i ona se nalazi kao pogовор na kraju knjige. Zbirka je predstavljena u Pićnu 28. studenog 2015. u prepunoj župnoj crkvi te je tom prilikom bio upriličen bogati kulturni program s mnogim glazbenicima i zborovima i bio je to lijepi dar za vrijeme Adventa što je Klariću i bio povod i nakana za objavljivanje pjesama prožetih molitvom i duhovnošću. (L.)

